



**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI  
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

---

KATEDRA NEDERLANDISTIKY

**HET AARTSBISDOM OLOMOUC, HET  
BISDOM ROTTERDAM EN HUN  
SAMENWERKING**

The Archbishopric of Olomouc, the Diocese of Rotterdam and  
their cooperation

(BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE)

Marie Antonie Hubáčková

Begeleider: Doc. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt.

---

OLOMOUC 2012

Hierbij verklaar ik dat ik mijn bachelor afstudeerscriptie zonder hulp van derden heb geschreven en dat ik alle gebruikte literatuur en andere bronnen heb vermeld.

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu, kterou jsem použila.

V Olomouci, dne ...

Marie Antonie Hubáčková

Dankbetuiging:

Ik wil graag van harte mijn dank aan mijn scriptiebegeleider Doc. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt., betuigen voor zijn waardevolle adviezen en aanmerkingen bij de verwerking van mijn bachelorscriptie.

Een woord van dank wil ik ook graag richten tot Ing. Pavel Mléčka voor het verstrekken van informatie uit het archief van het aartsbisdom in Olomouc.

*“Coming together is a beginning, staying together is progress, and working together is success. “*

*(Henry Ford)*

# Inhoud

<b>INLEIDING .....</b>	<b>3</b>
<b>HOOFDSTUK 1: INFORMATIE OVER DE KATHOLIEKE KERK IN NEDERLAND EN IN TSJECHIË.....</b>	<b>5</b>
<b>1.1 De huidige positie van de katholieke kerk in Nederland.....</b>	<b>5</b>
1.1.1 De historische evolutie van de katholieke kerk in dit land .....	7
1.1.2 Leeftijdsgroepen van de kerkgangers in Nederland .....	12
1.1.3 Het percentage van de kerkgangers voor bepaalde gebieden in Nederland .....	12
<b>1.2 Huidige Positie van de katholieke kerk in Tsjechië .....</b>	<b>13</b>
1.2.1 De historische evolutie van de katholieke kerk in dit land .....	15
1.2.2 Leeftijdsgroepen van de kerkgangers in Tsjechië .....	19
1.2.3 Het percentage kerkgangers voor bepaalde gebieden in Tsjechië .....	21
<b>1.3 De factoren die een invloed hebben op de katholieke kerk in beide landen .....</b>	<b>22</b>
1.3.1 De populariteit van de andere kerken.....	22
1.3.2 Aanwezigheid van de media .....	24
1.3.3 De evolutie van de wetenschappen.....	25
1.3.4 Katholieke vertegenwoordigers in de regering .....	26
<b>HOOFDSTUK 2: SAMENWERKING TUSSEN HET AARTSBISDOM IN OLOMOUC EN HET ROTTERDAMSE BISDOM.....</b>	<b>29</b>
<b>2.1 Het aartsbisdom in Olomouc .....</b>	<b>29</b>
2.1.1 Geschiedenis van het aartsbisdom in Olomouc .....	30
<b>2.2 Het Rotterdamse bisdom.....</b>	<b>33</b>
<b>2.3 De samenwerking.....</b>	<b>34</b>
2.3.1 Verschillende categorieën van de samenwerking .....	35
<b>2.4 Het uitwisselingsprogramma tussen Otrokovice en Sassenheim .....</b>	<b>37</b>
2.4.1 Hoe het programma werkt? Wat is de inhoud? .....	38
2.4.2 Interview.....	39
<b>CONCLUSIE .....</b>	<b>42</b>
<b>BRONNEN .....</b>	<b>48</b>
<b>RESUMÉ IN HET TSJECHISCH.....</b>	<b>51</b>
<b>RESUMÉ IN HET ENGELS.....</b>	<b>52</b>

## Inleiding

Het christendom heeft in heel Europa een lange traditie. De invloeden zijn kenbaar in de literatuur, de bouwkunst en natuurlijk in de algemene cultuur van de Europese landen. Enerzijds zijn er belangrijke gebeurtenissen waarop de christenen trots kunnen zijn zoals de missies naar onderontwikkelde landen die met vredelievende expansie van het christendom verbonden zijn. Anderzijds is de geschiedenis van het christendom nauw verbonden met verschrikkingen en bloedige kruistochten, schisma's,<sup>1</sup> inquisitieprocedures, tovenarij, banvloeken en ten slotte het betalen van aflaten. We treffen dus in de christelijke historie positieve en negatieve zaken aan.

De katholieke geloofsbelijdenis is iets dat Nederland en Tsjechië gemeenschappelijk hebben. De samenwerking tussen twee landen met dezelfde religie is een van de bewijzen dat mensen hun overtuiging willen delen en dat ze willen samenwerken ook al komen ze uit een verschillende achtergrond en spreken ze andere talen.

De rooms-katholieke kerk is nog steeds de meest aanwezige religie in beide landen in termen van het aantal mensen, dat in volkstellingen zichzelf katholiek noemt.

Het Rotterdamse bisdom werkt samen met het aartsbisdom in Olomouc. De coöperatie bestaat uit allerlei vormen. In deze bachelorscriptie zou ik zulke vormen van de samenwerking gedetailleerd willen beschrijven en tevens wil ik in detail onderzoek doen naar de aanvang en de evolutie van de coöperatie kijken. Een interessant feit is ook waarom juist deze twee kerkelijke bisdommen samenwerken. Wat hebben ze gezamenlijk en waarin verschillen ze? Wie begon de samenwerking en hoeveel mensen werden ingeschakeld en zijn nog steeds ingeschakeld?

Daarbij wil ik me vooral op het katholieke uitwisselingsprogramma voor jongeren tussen Sassenheim (in Nederland) en Otrokovice (in Tsjechië) richten, omdat ik hier de leider van ben. De belangstelling voor dit pro-

---

<sup>1</sup> Scheiding van de eenheid. In de geschiedenis van het christendom gebeurden er twee bekende schisma's: 1054 Oosterse Schisma, Groot Schisma tussen 1378-1417 toen er twee en zelfs drie pausen tegelijk bestond (in Avignon, Rome en ook in Pisa).

gramma was mijn eerste ervaring om te zien dat de samenwerking heel goed werkt met inbreng van beide kanten.

In het eerste deel van mijn werk ga ik me aan de rooms-katholieke kerk wijden. Ik denk dat het heel belangrijk is om de historische en kerkelijke achtergrond te kennen voor kennismaking met de samenwerking. Hoe was de evolutie van deze religie in het Nederland en in Tsjechië. Is de religie in de tegenwoordige tijd nog aanwezig op de waardeschaal? Over al die aspecten van het begrip katholicisme zou ik willen schrijven. Hoe neemt de jeugd van vandaag de leer van het katholicisme waar? Wat zijn de verschillen tussen het waarnemen van katholicisme van de Tsjechen en de Nederlanders?

Op al deze vragen wil ik een antwoord geven in mijn scriptie.

# Hoofdstuk 1: Informatie over de katholieke kerk in Nederland en in Tsjechië

In het eerste hoofdstuk wil ik over de positie van de katholieke kerk in Nederland en in de Tsjechische Republiek schrijven, namelijk over de huidige positie van de katholieken in beide landen, over de betrekking van de katholieke kerk door de eeuwen tot op de dag van vandaag. Bovendien wil ik de factoren noemen die op de moderne mens en zijn mening van de katholieke kerk een invloed hebben.

## 1.1 De huidige positie van de katholieke kerk in Nederland

De rooms-katholieke kerk (RKK)<sup>1</sup> is één van 23 autonome katholieke kerken ter wereld en tevens de grootste bestaande westelijke katholieke kerk. Meer dan de helft van alle bestaande christenen zijn rooms-katholieken. De officiële geestelijke leider is de paus<sup>2</sup> in Rome. Zoals elk katholiek land heeft Nederland ook zijn eigen patroonheilige, namelijk de Heilige Willibrordus.

De Nederlandse katholieke kerk is georganiseerd in zeven bisdommen: het aartsbisdom van Utrecht, dat weer de zes andere bisdommen omvat, maar zelf ook een aparte eenheid is.<sup>3</sup>

Om de waarheid te zeggen is meer dan 48% van alle Nederlanders niet-belijdend maar afgezien daarvan werden er in 2010 bij 25% van de burgers vastgesteld dat ze het rooms-katholieke geloof belijden. Dat blijkt uit het onderzoek van CBS.<sup>4</sup> In Nederland is dit kerkgenootschap het grootste qua ledenaantal maar niet qua aantal kerkgangers.

---

<sup>1</sup> Is de afkorting van rooms-katholieke kerk in Nederland veel gebruikt.

<sup>2</sup> De huidige paus is Benedictus XVI die de 265<sup>ste</sup> paus is.

<sup>3</sup> Een complete lijst van de bisdommen is beschikbaar op: [http://www.multilingualarchive.com/ma/enwiki/nl/List\\_of\\_Roman\\_Catholic\\_dioceses\\_in\\_the\\_Netherlands](http://www.multilingualarchive.com/ma/enwiki/nl/List_of_Roman_Catholic_dioceses_in_the_Netherlands) (11:00 7/2/2012)

<sup>4</sup> CBS is een afkorting voor Centraal Bureau voor de Statistiek



Er is in Nederland namelijk een trend dat veel mensen wel de katholieke kerk in de volkstelling aangeven, maar ze nietregelmatig naar de kerk gaan om te bidden. De meerderheid van de zondagse kerkbezoekers zijn leden van de protestantse kerk in Nederland (PKN). Elke zondag bezoekt ongeveer 1,2% van de Nederlandse bevolking een rooms-katholieke kerk.<sup>5</sup>

Hoewel de katholieken dus in de meerderheid zijn in Nederland, zijn ze niet de meest actieve kerkgangers. Een bewijs daarvoor is het lage aantal katholieke missen in Nederland, bijvoorbeeld: in de Rotterdamse kathedraal wordt elke zondag slechts één mis gevierd. Dit in vergelijking met de kerken in Olomouc waar gemiddeld drie missen per zondag worden gevierd.<sup>6</sup>

Met het stijgende aantal immigranten uit de Nederlandse voormalige kolonies die de islamitische of hindoe gezindte met zich meebrengen, groeit ook de populariteit van deze godsdiensten. Ondanks het feit dat in 2000 maar 5% burgers op de islam geïntereerd was, liep dit aantal in 2004 al naar 5,8% op. Sommige prognoses voorspellen dat hun aantal tot 2020 naar 8% zou kunnen groeien. Daarmee zou de positie van de katholieke kerk bedreigd kunnen worden.

Er bestaan andere belangrijke christelijke kerkgenootschappen, namelijk de Protestantse Kerk in Nederland, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Nederlandse Hervormde Kerk. De PKN is in mei 2004 ontstaan uit het samengaan van de Nederlands Hervormde Kerk, de Gereformeerde kerken en de Evangelisch-Lutherse Kerk.

De PKN had in 2009 ruim 2 miljoen leden, en het aantal leden van evangelische kerken<sup>7</sup> is gemiddeld 140 000.<sup>8</sup> Het boeddhisme (1%), hindoeïsme en Jodendom (0,5%) zijn als kleinere groepen aanwezig.

In Nederland bestaat ook een westerse spirituele beweging *New Age*.<sup>9</sup> Deze beweging wordt niet door CBS gerangschikt als een religie, maar maakt meer dan een kwart van de samenleving uit.

---

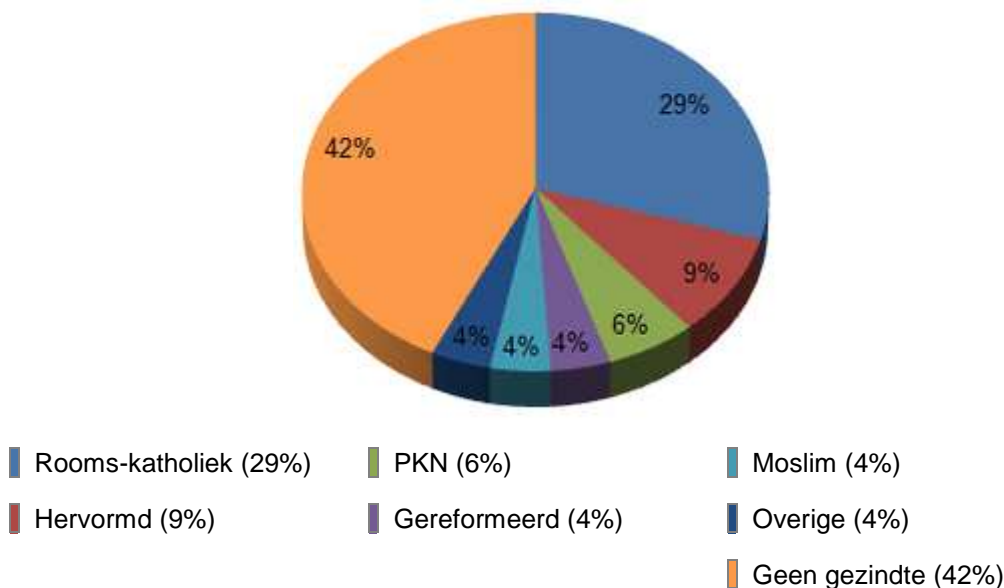
<sup>5</sup> Zie op: <http://www.ru.nl/kaski/onderzoek/publicaties/2011/> (11:57 7/2/2012)

<sup>6</sup> [http://www.kathedraalrotterdam.nl/index.php?option=com\\_content&view=article&id=3&Itemid=5](http://www.kathedraalrotterdam.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=5); (19:51 18/4/2012)

<sup>7</sup> Leden van de baptistenkerken, Pinkstergemeenten, vergadering van gelovigen en verschillende evangelische gemeenten.

<sup>8</sup> Zie op: <http://www.sila.nl/5-Pages/01-Aantallen2009.html> (12:21, 7/2/2012)

De samenstelling van de kerkelijke gezindten is duidelijk zichtbaar in deze grafiek<sup>10</sup> uit 2008:



In tegenstelling tot de formele kerkelijkheid, is het bezoek aan de kerk, moskee of een religieuze bijeenkomst wel fors afgenomen: slechts een kleine groep – slechts een op de vijf gelovigen gaat nog regelmatig naar een gebedsdienst of mis.<sup>11</sup>

### 1.1.1 De historische evolutie van de katholieke kerk in dit land

De geschiedenis van de katholieke kerk in Nederland is een heel onderwerp op zichzelf. Daarom wil ik me alleen over de belangrijkste gebeurtenissen uitlaten.

Het historische begin van het christendom in Nederland is nauw verbonden met het Romeinse gezag. Toen het land onder Romeins bestuur stond, brachten de Romeinse soldaten deze religie<sup>12</sup> mee. In de zesde eeuw aanvaardde Nederland het christendom.

Angelsaksische missionarissen als Ludgerus, Lebuinus en Plechelmus doopten in de negende eeuw in de regio's. Een bekende missionaris is

---

<sup>9</sup> Voor meer informatie: <http://www.religioustolerance.org/newage.htm>

<sup>10</sup> Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Nederland> (11:26, 11/2/2012)

<sup>11</sup> Van der Veen: *Religie aan het begin van 21ste eeuw*, Den Haag 2009, p.137

<sup>12</sup> Christendom werd de officiële godsdienst van het Romeinse Rijk sinds 391.

Willibrord die in 695 de bisschop van Friezen werd. Hij evangeliseerde de Germaanse gebieden van Nederland en hij stichtte er bovendien veel kloosters.

Na de Fries-Frankische oorlogen (600 - 793) en Saksische oorlogen (772 - 804) kwamen de Lage Landen onder bewind van christelijke Frankische koningen. Tegen het jaar 1000 waren de heidense, meestal Friese en Saksische religies uitgestorven.

De bisschop van Utrecht had in 1000 vijftig procent van de grond van Nederland in bezit. Nieuwe wetten tegen prostitutie, diefstal, gokken en andere zondige activiteiten werden ingevoerd en opgevolgd.

Tegen het einde van veertiende eeuw en in de loop van de vijftiende eeuw ontstond een religieuze beweging, de *Devotio Moderna*,<sup>13</sup> die zich verspreidde over de Nederlanden, Westfalen en het Rijnland. De term *Devotio Moderna* werd voor het eerst gebruikt door Henricus Pomerius in zijn levensbeschrijving van Johannes Ruusbroec (circa 1420) en werd dan overgenomen door Thomas a Kempis en Johannes Busch. De grondlegger van deze spirituele beweging is Geert Groote. De beweging ontstond omdat de mensen ontevreden waren over hun geestelijkheid en met kerkelijke leiding. De beweging legde de nadruk op de innerlijke ontwikkeling van het individu. Het was een terugkeer naar de leer van Augustinus.<sup>14</sup>

Daarna volgde de periode van het humanisme die heel bekend is door de belangrijkste vertegenwoordiger ervan: Desiderius Erasmus.<sup>15</sup> Het was de periode waarin de nadruk op antropocentrisme gelegd werd in plaats van het middeleeuwse theocentrisme.

In 1559 werd een nieuwe kerkelijke indeling ingevoerd en daarom werden in het noorden nieuwe bisdommen gevormd met aan het hoofd de kerkprovincie Utrecht en als ondergeschikte kerkprovincies Groningen, Leeuwarden, Deventer, Haarlem en Middelburg. Hiernaats bestond ook de kerkprovincie Mechelen in het zuiden (in het huidige België). Bovendien

---

<sup>13</sup> Voor meer informatie: Alberts, W. Jappe, *Moderne Devotie*, Fibula-Van Dishoeck N.V., 1969, Bussum.

<sup>14</sup> Aurelius Augustinus was een bisschop, theoloog, filosoof en kerkvader die tussen 354-430 leefde

<sup>15</sup> Nederlands priester, Augustijner kanunnik, theoloog, humanist, schrijver en filosoof.

waren er in het huidige Nederland nog twee bisdommen: in 's Hertogenbosch en in Roermond.

Het anabaptisme<sup>16</sup> werd heel beroemd tijdens de Reformatie en was belangrijke godsdienst in deze periode, voornamelijk in Friesland. Het anabaptisme ontstond tegelijkertijd met de Reformatie in Zwitserland en in Duitsland. De beroemdste anabaptist uit die periode, Jan van Leiden, werd uitgeroepen tot de heerser van het Nieuwe Jeruzalem dat in het Duitse Munster was gesitueerd.<sup>17</sup> In 1545 werd er nog een godsdienst opgericht in Nederland en Noord-Duitsland, de Mennonieten. Deze religieuze stroming is nu een afdeling van het anabaptisme.

Tijdens de Nederlandse Opstand vocht Willem van Oranje (1533 - 1584) aan de zijde van Nederland tegen de Spaanse Rijk. Tijdens de Opstand werden de kerken gedwongen om calvinistisch te worden. Daarom was de katholieke kerk minder populair dan het calvinisme. De bisschopszetels van de kerkprovincie Utrecht werden aan het eind van zestiende eeuw gesloten of raakten vacant, d.w.z. ze bestonden formeel wel, maar er was geen bisschop.

De spanningen tussen Nederlandse provincies en Spaanse Rijk (onder Filip II) leidden tot de Tachtigjarige Oorlog (ook wel de Nederlandse Opstand genoemd) die plaatsvond tussen 1566-1648. Tegelijkertijd was ook de Dertigjarige Oorlog (1618 - 1648) aan de gang tussen protestanten en katholieken in heel Europa. Na de Vrede van Westfalen in 1648 heeft de *Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden* (Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Friesland en Groningen) onafhankelijkheid gekregen en werd ze een protestants (vooral calvinisme) gebied. De Zuidelijke Nederlanden (huidige België) bleven onder het bewind van de koning van Spanje. Het katholicisme was daar de enige godsdienst.

De zeventiende eeuw wordt in Nederland *Gouden Eeuw* genoemd dankzij de bloeiperiode van handel, wetenschap en kunst, maar ook dankzij de V.O.C<sup>18</sup> die in 1602 opgericht was voor de handel met Azië.

---

<sup>16</sup> Anabaptisme is de leer van de wederdopers, synoniem met wederdoperij

<sup>17</sup> Dit is volgens het Bijbelboek Openbaring (hoofdstuk 21-22) de definitieve woonplaats van de christelijke gemeente en de gelovigen uit het Oude Testament. [http://nl.wikipedia.org/wiki/Nieuwe\\_Jeruzalem](http://nl.wikipedia.org/wiki/Nieuwe_Jeruzalem) (18:39, 10/2/2012)

<sup>18</sup> Verenigde Oost-Indische Compagnie

Het bisdom Roermond hield het als enige vol tot het jaar 1801 omdat de katholieke kerk in deze periode meestal een missiekerk was (de *Missio Hollandica*). Er werden geen processies of bedevaarten gehouden,<sup>19</sup> geen barokke kerken gebouwd. Daarom kreeg katholieke kerk andere karakter: de katholieke mis werd voornamelijk in afzondering gecelebreerd, bijvoorbeeld in schuren. Deze periode wordt het *verstild katholicisme* genoemd.

*De pruikentijd* bracht verandering voor de katholieke kerk. Tussen 1775 - 1805 werd in het Nederland de Bataafse Republiek gesticht. De sterke positie van de calvinistische kerk was verzwakt en het katholicisme kreeg meer vrijheid. Rondom 1798 was de meerderheid van de bevolking van katholiek. In 1806 werd Holland door Napoleon tot koninkrijk uitgeroepen met Lodewijk Bonaparte als koning. Sindsdien begon de periode van ontplooiing voor de katholieke kerk. Er werden katholieke scholen en tijdschriften opgericht.

Desondanks was de organisatie van de katholieke kerk nog steeds die van een missiekerk. In de negentiende eeuw groeide een conflict tussen beide religies, namelijk de calvinisten en katholieken.<sup>20</sup> De onderhandelingen tussen de Heilige Stoel en het Koninkrijk der Nederland kwamen in 1827 tot een concordaat. Het zou tot een reorganisatie komen, zoals de stichting van nieuwe bisdommen in Amsterdam en in Den Bosch.<sup>21</sup> Het concordaat ging echter wegens de tegenwerking van protestantse politici niet door.

In 1830 ontstond het koninkrijk België. Nederland erkende de onafhankelijkheid van België pas in 1839. Nederland bleef bestaan onder de antikatholieke politiek van koning Willem I. De koning ging verder met de inperking van de kloosters en de katholieke invloed.<sup>22</sup>

De situatie verbeterde onder de regering van Willem II (1840 - 1849), zoon van Willem I. Hij stopte met de beperkingen voor de kloosters en

---

<sup>19</sup> Het houden van processies was in Nederland zelfs verboden tot de laatste grondwetswijziging van 1984.

<sup>20</sup> Zie in bijlage nr. 1

<sup>21</sup> <http://www.stpiusx.nl/index.php?page=373&news=1068>

<sup>22</sup> Bron: <http://www.isidorusweb.nl/asp/default.asp?t=show&id=1700>. Ironisch is dat de koning in 1840 moest aftreden, omdat hij in zijn tweede huwelijk met een Belgische *katholieke* adellijke dame, Henriëtte Rijksgravin d'Óultremont de Wégimont, wilde trouwen, wat hij in 1841 ook inderdaad deed.

veranderde de wetgeving. Daardoor konden er in Nederland nieuwe congregaties gesticht worden.

In 1853 werden de bisdommen in Nederland met de breve *Ex qua die*<sup>23</sup> van paus Pius IX (1846-1878) opnieuw ingesteld. Dit feit leidde in het protestantse deel tot vele protesten. In april van dit jaar ontstond er een petitiebeweging die de *Aprilbeweging* genoemd werd. Ze protesteerden tegen het herstel van de bisdommen en tegen het feit dat paus over de protestanten in Nederland gezegd had dat ze een *‘onkruid hadden gezaaid tussen de tarwe.*<sup>24</sup> Ondanks dit feit waren de positie van de katholieke kerk en het herstel van de bisdommen niet bedreigd.

De tweede helft van de negentiende eeuw en het begin van twintigste eeuw waren een bloeiperiode voor de katholieke kerk in Nederland, vooral voor de missies. De missionarissen werkten zowel in het buitenland als in het binnenland en ze richtten zich op het onderwijs, de caritas en de verpleging.

De Nederlandse bisschoppen waren ook aanwezig bij het *Tweede Vaticaans Oecumenisch Concilie*<sup>25</sup> (11 oktober 1962 tot 8 december 1965) toen er over de modernisatie (“aggiornamento”)<sup>26</sup> van de katholieke kerk werd onderhandeld. Na het concilie ontstond er in Nederland een debat dat later tot de *Polarisatie* escaleerde tussen twee groepen: de rechtervleugel en de linkervleugel: *“Sommige gelovigen vonden dat de door het concilie voorgestelde modernisering te ver waren doorgeschooten, anderen vonden juist dat de voorgestelde veranderingen niet ver genoeg gingen”.*<sup>27</sup>

De periode van de Polarisatie is nu afgesloten maar er bestaan aanhangers van het Traditionalisme,<sup>28</sup> een stroming binnen de katholieke kerk die afwijzend is tegenover vele veranderingen van gewoonten en waarden die begon in de periode van Vaticanum II. Afgezien van deze tamelijk kleine religieuze beweging zijn de Nederlandse katholieken het

---

<sup>23</sup> Betekent: “Van de dag af “, pauselijke bul waarmee de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland werd gesteld (bron: [http://nl.wikipedia.org/wiki/Ex\\_Qua\\_Die](http://nl.wikipedia.org/wiki/Ex_Qua_Die))

<sup>24</sup> Zie op: [http://www.rkk.nl/abc/detail\\_objectID11349.html](http://www.rkk.nl/abc/detail_objectID11349.html) download (14:50, 11/2/2012)

<sup>25</sup> Meer informatie beschikbaar op: [http://www.rkk.nl/abc/detail\\_objectID1614.html](http://www.rkk.nl/abc/detail_objectID1614.html)

<sup>26</sup> Italiaans woord voor “bij de tijd brengen”

<sup>27</sup> Bron: [http://www.rkk.nl/abc/detail\\_objectID1614.html](http://www.rkk.nl/abc/detail_objectID1614.html); download (15:23, 12/3/2012).

<sup>28</sup> Voor meer informatie: <http://www.iencyklopedie.cz/tradicionalismus/>

erover eens dat “*Vaticanum II de grondslag van het gelovige en kerkelijk leven in de eenentwintigste eeuw is.*”<sup>29</sup>

Bovendien kwamen er grote aantallen moslims binnen. De Islam nam in de voorbije jaren toe van 0 tot 5 procent. Op dit moment zit de islamitische bevolking in de lift.

### **1.1.2 Leeftijdsgroepen van de kerkgangers in Nederland**

Volgens het CBS kunnen de kerkgangers in Nederland in zeven leeftijdsgroepen worden ingedeeld: 18 - 24 jaar, 25 - 34 jaar, 35 - 44 jaar, 45 - 54 jaar, 55 - 64 jaar, 65 - 74 jaar en mensen ouder dan 75 jaar.

Het blijkt uit een onderzoek van het jaar 2003<sup>30</sup> dat de mensen van de laatste twee groepen (65 - 74 jaar en ouder dan 75 jaar) regelmatig elke zondag naar de kerk gaan (28% van alle respondenten van deze categorie). Dat is twee keer vaker dan de mensen van de categorieën 25 - 34 jaar en 35 - 44 jaar omdat van hen slechts 10% regelmatig naar de kerk gaat.

In vergelijking met de voorgaande jaren<sup>31</sup> (1849 - 2009) daalde het bezoek van de katholieke kerk van 40% in 1849 naar 27 % in het jaar 2009. Het is evident dat de populariteit van de katholieke kerk daalt en tevens het aantal mensen stijgt dat zonder kerkelijke gezindte is. Het aantal is er sinds 1889 van minder dan 2% gegroeid naar meer dan 48% in 2009.

### **1.1.3 Het percentage van de kerkgangers voor bepaalde gebieden<sup>32</sup> in Nederland**

Grafiek uit 2008:

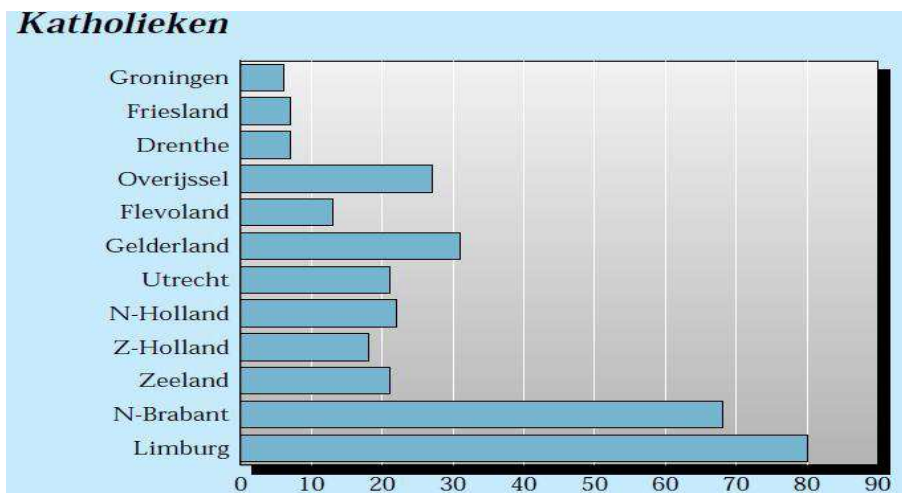
---

<sup>29</sup> [http://www.rkk.nl/abc/detail\\_objectID1614.html](http://www.rkk.nl/abc/detail_objectID1614.html), download (18:20, 12/3/2012)

<sup>30</sup> Zie in bijlage nr. 2

<sup>31</sup> Zie in bijlage nr. 3

<sup>32</sup> <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/A6F8F7B5-8F16-4667-925D-A1350BAD190B/0/index1324.pdf> (11:34, 11/2/2012)



Uit deze grafiek blijkt dat de katholieke kerk haar sterke positie in de provincies in het zuiden behoudt. Dat heeft te maken met de historische grondslag: provincies zoals Limburg en Noord-Brabant waren verbonden met hun Belgische deel (Antwerpen, Vlaams-Brabant, Waals Brabant en Belgisch Limburg) en België is altijd een sterk katholiek land geweest. Daarom zijn de katholieken geconcentreerd in de provincies bij de huidige grens met België. De provincies in het noorden zijn vooral protestants.

## 1.2 Huidige Positie van de katholieke kerk in Tsjechië

De rooms-katholieke kerk is de grootste godsdienst in Tsjechië. In 2001 telde het aantal van katholieken ruim een miljoen, dat is 10,3% van alle bewoners. Dit feit maakt Tsjechië een van de meest atheïstische landen<sup>33</sup> in heel Europa. Ondanks dit feit is de rooms-katholieke kerk in Tsjechië nog de meest aanwezige godsdienst. Een van de belangrijkste factoren die een invloed heeft op het verminderen van het aantal gelovigen in Tsjechië is dat religie in de laatste volkstelling in 2010 een optionele categorie geworden is. De mensen in Tsjechië geven er de voorkeur om niet bij een bepaalde groep te behoren, omdat ze er in het verleden vaak voor vervolgd waren. Daardoor kan gebeuren dat er veel meer mensen naar de kerk gaan dan wat er in de statistieken staat. De patroonheilige van Tsjechië is de heilige Wenceslas (905 - 929 of 936) die in Stará Boleslav vermoord werd door zijn broer Boleslav I. Hij was hertog van Bohemen en zijn leven was een goed voorbeeld van een goede katholiek.

<sup>33</sup> Zie in bijlage nr. 4 Het aantal gelovigen in het Europese Unie



De Tsjechië is in twee kerkelijke provincies<sup>34</sup> ingedeeld. In Bohemen is het aartsbisdom van Praag dat naast het aartsbisdom zelf nog vier diocesen bevat (Českobudějovická, Královéhradecká, Litoměřická en Plzeňská) en tevens is een aparte eenheid. Voor Moravië en Silezië is er het gezamenlijke aartsbisdom van Olomouc dat daarnaast nog twee diocesen bevat (Brněnská, Ostravsko-opavská) en tevens is een aparte eenheid zoals het Praagse aartsbisdom. In totaal zijn er in Tsjechië dus acht kerkelijke geografische gebieden. De grens tussen beide aartsbisdommen kopieert de ruim duizend jaar oude grens tussen Bohemen en Moravië die in het jaar 2000 bij de nieuwe provinciale herindeling in *kraje* kunstmatig is uitgewist.

Een speciaal status heeft het *militair vicariaat*<sup>35</sup> dat bij het Leger van de Tsjechische Republiek hoort.



Het aantal katholieken daalt elk jaar. In vergelijking met het jaar 1921 toen meer dan 81% van de mensen tot het katholicisme behoorde, was dat in 2011 ruim 10%. De regio's waarin deze godsdienst het meest aanwezig is, liggen in het zuiden en het midden van Moravië.

Behalve de katholieke kerk bestaan er in Tsjechië andere kerkgenootschappen, vooral de evangelische hebben een relatief sterke

<sup>34</sup> De kaart met diocesen in Tsjechië, bron:

[http://www.orik.cz/sites/default/files/pictures/obrazky/2009/August/20090817\\_CZ\\_Diecez\\_e.jpg](http://www.orik.cz/sites/default/files/pictures/obrazky/2009/August/20090817_CZ_Diecez_e.jpg) (14:58, 14/2/2012)

<sup>35</sup> Heeft een speciaal landelijk bereik, is in Praag gevestigd is en zorgt voor de geestelijke behoeften van de soldaten.

positie en dat zijn de Evangelische Kerk der Boheemse broeders en de Tsjecho-Slowaakse Hussitische Kerk.

Verder is het vierde meest populaire kerkgenootschap in Tsjechië de Getuigen van Jehova, wier aantal aanhangers elk jaar stijgt. In 1991 had deze kerk slechts 14.757 aanhangers, maar hun aantal steeg tot 23.162 in 2001 (een stijging van 58,9% in tien jaar), niettegenstaande het feit dat deze kerk officieel in Tsjechië niet is opgericht.

Er zijn in Tsjechië ook kleine kerkelijke bewegingen (ongeveer vijftien) die niet zo veel aanhangers hebben en meestal evangelische kerkjes zijn.

Onder de wereldgodsdiensten die in Tsjechië bestaan, zijn de meest populaire de islam (meer dan 3700 aanhangers) en het boeddhisme (7000 aanhangers).<sup>36</sup>

Het aantal officiële atheïsten in Tsjechië is meer dan zes miljoen mensen (59%). Deze categorie groeit heel snel.

### **1.2.1 De historische evolutie van de katholieke kerk in dit land**

Het begin van het christendom in het huidige Tsjechische gebied dateert van de negende eeuw toen de Moravische prins Rastislav voor Groot-Moravië onafhankelijk wilde worden van de Beierse bisdommen. Groot-Moravië (of het Groot-Moravische Rijk) is de historische naam voor het sterkste West-Slavische land in die periode en tevens ook het machtigste land in Midden-Europa. Het land lag op het grondgebied van de huidige staten Hongarije, Tsjechië en Slowakije en bestond tussen 833 en 906/907.

Prins Rastislav wilde een eenheid van het Slavische volk met een eigen schriftalfabet. Tot die periode was het katholicisme helemaal afhankelijk van het Oostfrankische rijk en de eucharistieviering gebeurde uitsluitend in het Latijn.

Keizer Michael van Byzantium kreeg een verzoek toegezonden van Rastislav en zond de twee broers Constantijn (later Cyrillus) en Methodius uit Thessaloniki (in Noord-Griekenland) in 863 naar Groot-Moravië. Thessaloniki lag destijds op de grens van het Griekstalige en het

---

<sup>36</sup> Zie op: [http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske\\_vyznani\\_obyvatelstva\\_ceske\\_republiky\\_23\\_12\\_04](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04); (20:12, 13/12/2012)

Slavischtalige gebied, de broers kenden dus Oudslavisch. Onder andere hebben zij een nieuw alfabet, *het cyrillisch* gecreëerd en voor het eerst gebruikten ze de Slavische taal in prediking en liturgie. Bovendien hebben ze een codex geschreven (*Zakon sudnym ljudem*).

Tot op de dag van vandaag zijn ze overal heel gerespecteerd. In Tsjechië bestaan er heel veel kerken die aan hen gewijd zijn. De meest bekend bedevaartplaats die iets met Cyrillus en Methodius te maken heeft, is Velehrad, dat waarschijnlijk in het verleden de hoofdstad van Groot-Moravië was. In 973 werd het eerste bisdom opgericht in Praag en de eerste bisschop werd Detmar. Dan volgde het tweede bisdom in Olomouc (in 1063).

In deze periode werden er veel klooster opgericht (Sázavský klooster, Břevnov, enz.). In de twaalfde eeuw leefde de Praagse deken Kosmas die de oudste Tsjechische kroniek in het Latijn geschreven heeft. Deze tijd was ook een bloeiperiode voor het onderwijs, en voor kunst en cultuur.

In de dertiende en veertiende eeuw nam de kerkelijke onafhankelijkheid van de wereldlijke macht toe. De kerk werd bevoegd voor de opleiding tijdens deze periode. Het heffen van tienden was echter nog in de handen van wereldlijke macht.

In het begin van vijftiende eeuw kwamen er hervormers en critici op die ontevreden waren over de positie van de katholieke kerk. In de voorhoede van de kritiek op de katholieke kerk vinden we in Tsjechië (het toenmalige koninkrijk Bohemen) Johannes Hus (1369-1415) die onder andere de bepalingen voor het krijgen van aflaten veroordeelde. Voor zijn kritiek werd hij geëxcommuniceerd,<sup>37</sup> uit de kerk gezet en daarna op 6 juli 1415 in Konstanz verbrand. In de jaren twintig van de vijftiende eeuw was er een radicalisering van de aanhangers<sup>38</sup> van Johannes Hus die op de Hussitische oorlogen<sup>39</sup> (1419-1434) uitliep. Deze oorlogen hadden onverwachte gevolgen voor Tsjechië. De Kerk als een organisatie werd versnipperd, vele kloosters en kerken werden verbrand en veel literair werk vernietigd. De kerk werd gedwongen om een groot deel van het land

---

<sup>37</sup> Betekent: in de kerkban doen, van de sacramenten of de kerkgemeenschap uitsluiten (bron: Van Dale)

<sup>38</sup> Vernoemde hussieten naar Johannes Hus

<sup>39</sup> Militaire acties tussen protestantse hussieten en het Heilige Roomse Rijk (katholieke kerk)

aan de adel van de Hussieten over te geven. Deze situatie resulteerde in het Concilie van Bazel in 1436 waar de Boheemse katholieke kerk een van de *Vier Artikelen van Praag*<sup>40</sup> verkreeg, namelijk het laatste avondmaal vieren met brood en wijn, ook voor leken. Sindsdien werd de kerk in Tsjechië in katholieken en Utraquisten<sup>41</sup> verdeeld. Aan het einde van vijftiende eeuw werd een nieuw kerkgenootschap, de *Evangelische Broedergemeente*, gesticht die in de volgende eeuwen een sterke positie zou verkrijgen.

In het begin van zestiende eeuw begon het lutheranisme zich voort te planten van Duitsland naar Tsjechië. Niettegenstaande het feit dat er in Tsjechië godsdienstvrede was, moesten velen de godsdienst van de landheer volgen. Tsjechië was religieus verdeeld tussen lutheranen en katholieken. In 1556 kwamen de jezuiten naar Tsjechië die de eenheid van kerk wilden herstellen en ook het niveau van de opleiding wilden verhogen.

In 1609 werd de zgn. Majesteitsbrief van keizer Rudolf II getekend en dat betekende dat niemand meer gedwongen was om de godsdienst van zijn landheer te volgen. Dit feit werd niet geaccepteerd door sommige leden van de katholieke en evangelische adel. Religieuze spanningen en ontevredenheid met de Habsburgse heerschappij hebben geleid tot de *Boheemse Opstand* (1618 - 1620). Deze opstand vormde tevens het begin van de Dertigjarige Oorlog (1620 - 1648).

In 1620 werd de heerschappij van Rudolf overgenomen door Ferdinand II van Stiermarken en begon in Tsjechië de periode van de contrareformatie. Tijdens het bewind van Ferdinand III van het Heilige Roomse Rijk (1608 - 1657) werd de katholieke kerk de belangrijkste kerk in Tsjechië en de germanisatie speelde een belangrijke rol in deze periode (vanwege de groei van de Duitstalige adel).

In deze periode verloor het Tsjechische volk toen een van zijn meest belangrijke leraren en filosofen: Jan Amos Comenius (1592 - 1670), lid van de Evangelische Broedergemeente die het katholieke geloof verwierp,

---

<sup>40</sup> 1)“vrijheid om het woord van God te preken, ook voor leken 2) het laatste avondmaal vieren onder de gedaante van brood en wijn, ook voor leken 3) het opgeven van wereldlijke macht en rijkdom door de clerus 4) het streng straffen van iedereen, die een doodzonde begaat.” (bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Hussieten>)

<sup>41</sup> Ook Calixtenen benoemd, zijn de aanhangers van Hussieten

ging in ballingschap. Na de ondertekening van de Vrede van Westfalen in 1648 had hij alle hoop verloren om naar zijn moederland terug te keren en hij stierf als balling in Nederland.

In de zeventiende eeuw vonden moderne heksenprocessen plaats, die in Tsjechië resulteerden in meer dan honderd slachtoffers. De gevolgen van de germanisering veroorzaakten bij nationaal gezinde patriotten onrust en daarom werd het begin van de achttiende eeuw gekenmerkt door opstanden tegen de Duitse invloed. Ondanks dit feit bloeide het religieuze leven en er vonden ook vele bedevaarten plaats.

In 1781 werd het *Edict van Tolerantie* uitgevaardigd door Josef II, waarin werd opgeroepen tot godsdienstvrijheid. In die periode werden ook vele kloosters gesloten. De meeste mensen waren nog steeds katholiek vanwege het Habsburgse (katholieke) bewind en de katholieke kerk als instituut stond helemaal onder controle van de staat.

Het jaar 1848 was voor heel Europa een revolutionair jaar. Wat betreft de katholieke kerk werd in 1855 een concordaat getekend met een akkoord tussen de afgezant van de paus en de Weense aartsbisschop. Het concordaat bevestigde de relaties tussen Habsburgers en het apostolaat zodat het katholieke instituut meer gezag kreeg. In 1868 werd op gebied van onderwijs de afhankelijkheid van de kerk ingekort zodat de kerk de controle van bijna alle scholen heeft verloren.

Met de ontwikkeling van de industrie begon de kerk zich op de arbeiders te richten. De kerk spoorde de eigenaren van de fabrieken aan om kwesties van gezondheid en sociale zekerheid aan te pakken. Daarnaast was de kerkgemeente actief op het gebied van liefdadigheid en sociale verzorging zoals de oprichting van kinderopvang, weeshuizen, crèches, werkhuisen, ziekenhuizen enzovoort.

Na de Eerste Wereldoorlog (1914 - 1918) ontstond op 28 oktober 1918 de onafhankelijke staat Tsjecho-Slowaakse Republiek. Vele mensen verzetten zich in die tijd tegen de katholieke kerk omdat zij nauw verbonden was met de Habsburgse overheersing. Het begin van de Republiek ging gepaard met een antikatholiek beleid zodat vele pastoors emigreerden. In 1928 herstelde de Tsjecho-Slowaakse Republiek de betrekkingen met het Vaticaan. In dat periode was de katholieke kerk nog altijd het meest aanwezige kerkgenootschap dankzij het Slowaakse deel van de Republiek waar de katholieke kerk haar sterke positie hield.

Toen de Republiek onder Nazi Duitse Protectoraat stond tussen 1939 - 1945, was de katholieke kerk nationalistisch georiënteerd. Daarom werden vele priesters vervolgd en naar concentratiekampen gedeporteerd.

Na de communistische coup in 1948 groeide de kerk uit tot een belangrijke publieke vijand. De communistische politiek was helemaal anti-religieus. De kerk verloor bijna alle bezittingen, gelovige mensen verloren hun baan, aan gelovige studenten werd niet toegestaan om te studeren enzovoort.

Na de val van het communistische regime kreeg de kerk meer onafhankelijkheid van de staat en kreeg zij een deel van door de communisten geconfisqueerde goederen terug. In 1993 splitste de Tsjechoslowaakse Republiek zich op in Tsjechische Republiek en Slowaakse Republiek. Na de eerste euforie van de Tsjechische bevolking aan het begin van de jaren negentig, toen de katholieke kerk vaak werd gezien als een symbool van verzet tegen het totalitaire regime, ontstaat er een geleidelijke desillusie. De katholieke kerk heeft steeds minder gelovigen.

### **1.2.2 Leeftijdsgroepen van de kerkgangers in Tsjechië**

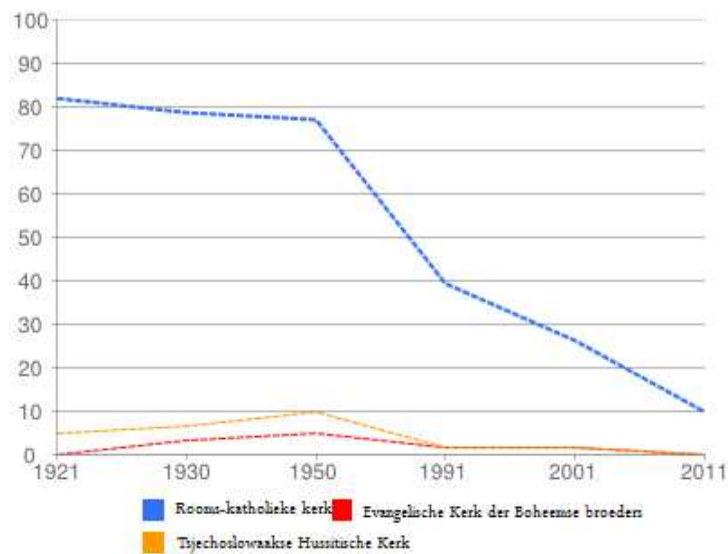
Volgens de laatste volkstelling in 2011 door de ČSÚ<sup>42</sup> zijn er in Tsjechië 10 562 214 inwoners. Van hen zeiden 20,6% dat ze gelovig zijn. In totaal 10,3% van de bevolking hoort bij de Rooms-katholieke kerk, 0,5% bij de Evangelische Kerk der Boheemse broeders, 0,4% bij de Tsjecho-Slowaakse Hussitische Kerk en 0,1% bij het Jediïsme.<sup>43</sup> Het Jediïsme is het meest populair in Praag (3977 mensen, die samen 0,31% van alle Praagse inwoners vormen), de minste steun heeft het Jediïsme in de Vysočina (slechts 0,08% van de bevolking). Het is geen echte religie maar een bepaald soort beweging die hoge idealen bewondert.

---

<sup>42</sup> ČSÚ is een afkorting voor Het Tsjechische bureau voor statistiek (Český statistický úřad)

<sup>43</sup> Dit geloof is gebaseerd op de filosofie van de Jedi Knights, beschreven in de literatuur en science fiction films van de Star Wars saga. De Jedi, fans van de cultfilm geloven in "de macht", de mystieke energie die in verschillende dimensies kan worden gebruikt. De eerste en tot nu toe enige vermelding van deze stroming is een gevolg van televisiefilms. Deze "religie" heeft meer dan een half miljoen aanhangers ter wereld (vooral in Nieuw-Zeeland, Australië, Canada en in het Verenigde Koninkrijk)

Het aantal gelovigen daalt elk jaar, zoals uit deze grafiek blijkt.



Volgens de ČSÚ worden de volgende leeftijdsgroepen onderscheiden: 1 - 14 jaar, 15 - 19 jaar, 20 - 24 jaar, 25 - 29 jaar, 30 - 34 jaar, 35 - 39 jaar, 40 - 49 jaar, 50 - 59 jaar, 60 - 69 jaar en 70 en meer jaar. <sup>44</sup>

Het hoogste percentage gelovigen zijn mensen ouder dan zeventig jaar, namelijk bijna 70%. De twee volgende groepen zijn van 60 - 69 jaar (68%) en 50 - 59 jaar (47%). De rest van de leeftijdsgroepen stagneert op hetzelfde percentage namelijk 21%.

Een interessant feit is ook dat vrouwen religieuzer zijn dan mannen.<sup>45</sup> Het verschil tussen het aantal vrouwen en mannen is echter o.a. door de invloed van leeftijdsverschil, omdat het aandeel van die gelovigen in hogere leeftijdsgroep stijgt en vrouwen langer leven dan mannen. Het is echter een feit dat het percentage gelovigen hoger is bij oudere (vijftig en ouder) mensen.

---

<sup>44</sup> Zie bijlage nr. 5

<sup>45</sup> Zie bijlage nr. 5

### 1.2.3 Het percentage kerkgangers voor bepaalde gebieden in Tsjechië

Volgens de verdeling van de bevolking per provincie<sup>46</sup> kunnen we de meest en de minst katholieke gebieden als volgt indelen:



Het grootste aantal mensen zonder religie is in de provincies Ústecký kraj, Liberecký kraj en Karlovarský kraj. Al deze provincies zijn gebieden waar er na Wereldoorlog II een vrijwel volledige uitwisseling van de bevolking plaatsvond in verband met de deportatie van de oorspronkelijke Duitstalige inwoners naar Duitsland en Oostenrijk. De nieuwe bewoners uit verschillende uiteinden van de Republiek hadden vanwege de communistische politiek geen keuze om nieuwe religieuze tradities te creëren.

Integendeel is de meeste katholieken in de provincie Zlínský kraj. Andere provincies met een groot aandeel van katholieken zijn de provincies Vysočina en Jihomoravský kraj.<sup>47</sup>

Het is duidelijk te zien dat het aantal katholieken per gebied toeneemt van het westen naar het oosten en van het noorden naar het zuiden.

De redenen voor het hogere aantal katholieken in deze provincies kunnen we vinden in verband met de tradities van de lokale bevolking en het land. Vele generaties wonen in bijna dezelfde omgeving en dus behouden ze de tradities van de overdracht (ook godsdienst) van generatie op generatie. In dit gebied is ook een klein percentage van migratie.

<sup>46</sup> Bron: [http://zpravy.idnes.cz/pribylo-vericich-bez-vyznani-a-moravanu-ryturu-jedi-je-vic-nej-romu-1pa-/domaci.aspx?c=A111215\\_095802\\_domaci\\_hv](http://zpravy.idnes.cz/pribylo-vericich-bez-vyznani-a-moravanu-ryturu-jedi-je-vic-nej-romu-1pa-/domaci.aspx?c=A111215_095802_domaci_hv) (12:20, 25/3/2012)

<sup>47</sup> Zie meer informatie op: <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/tab/57004FA0DC>



### 1.3 De factoren die een invloed hebben op de katholieke kerk in beide landen

De positie van de katholieke kerk is erg veranderd in de loop van de eeuwen en decennia. Vroeger waren de mensen erg gericht op religie in weerwil van alle verschrikkingen die vaak werden geassocieerd met het aanhangen van deze religie. Hier horen bijvoorbeeld de kruistochten naar Palestina (1095-1250), en de heksenprocessen in de zeventiende eeuw (in Tsjechië vooral in de omgeving van het Šumperk) bij. Tsjechië en Nederland hebben een gemeenschappelijk kenmerk, namelijk de religieuze conflicten in hun geschiedenis.

Hoewel vandaag de dag vrijheid van godsdienst geldig is, waarvoor die lange eeuwen gevochten is, keren de mensen zich van het geloof af. Als wij de historische omstandigheden bekijken die al genoemd zijn in de historische achtergrond, bestaan er andere factoren en redenen die de moderne mens beïnvloeden.

#### 1.3.1 De populariteit van de andere kerken

In deze categorie behoren in Nederland vooral immigranten die uit voormalige koloniën (vooral uit Suriname en Indonesië), uit Islamitische landen (Turkije en Marokko) en van Oost-Europa (Polen, Bulgarije, Roemenië) naar Nederland kwamen om te werken of om een hogere levensstandaard te bereiken. Deze immigranten brengen hun religie mee en daarmee stijgt de populariteit en aanwezigheid van deze religies. Moslims van Marokkaanse oorsprong vertegenwoordigen 36% van alle moslims die in Nederland wonen en na de Turken (37%) vormen zij de grootste etnische groep van Islamitische aanhangers. De meeste Marokkaanse gemeenschappen bevinden zich in Amsterdam, Rotterdam en Utrecht waar de bevolking betrokken is bij 8 - 12% en het totale percentage van Marokkanen is 2% in Nederland.<sup>48</sup>

Naast islam, boeddhisme, hindoeïsme en jodendom die met de volkeren van het oosten geassocieerd zijn, bestaan er ook andere, religieuze bewegingen die meer populair worden. Alleen al in Centraal-Europa

---

<sup>48</sup> Mádr, D. *Proměny religiozity a muslimská identita Maročanů* (diplomová práce), Brno, 2011, p. 11

bestaan er ongeveer zes honderd beweging en religieuze gemeenschappen.

Dit zijn enkele van deze bewegingen die in Nederland en in Tsjechië bestaan:

- **De 'Divine Light Mission' (DLM)**<sup>49</sup> werd in 1960 opgericht door Sri Hans Maharaj in India. In Londen worden de eerste Nederlandse premies (volgelingen van de goeroe) geïnitieerd. In Nederland werd een ashram<sup>50</sup> opgericht, namelijk in Amsterdam waarin ongeveer 15 leden wonen. De rest woont onafhankelijk.
- **Transcendente Meditatie**<sup>51</sup> is een meditatietechniek die uit de wetenschappen ontstaan is en begon in 1958 onder de leiding van Maharishi Mahesh Yogi. Deze techniek verspreidde zich over de volgende 50 jaar in meer dan 180 landen over de hele wereld (Tsjechië en Nederland meegerekend)
- **Hare Krishnabeweging**<sup>52</sup> vindt historisch gezien haar oorsprong in India. De eigenlijke oprichter van de Krishna beweging was Caitanya Mahaprabhun, een Bengaalse Brahmaan, die leefde in de vijftiende eeuw. Deze beweging heeft zijn aanhangers in Tsjechië en ook in Nederland.
- **De beweging rond Bhagwan Shree**<sup>53</sup> bevond zich in 1981 in India. De beweging heeft de laatste jaren veel publiciteit gekregen, doordat een aantal bekende Nederlanders zich tot Bhagwan bekeerde, onder wie de psychiater Jan Foudraine (Swami Deva Amrito). Er bestaan in Nederland 23 open meditatie centra en een therapeutische gemeenschap in Den Haag. Deze beweging heeft ook in Tsjechië aanhangers.

---

<sup>49</sup> Voor meer informatie: Schnabel, P. *Tussen stigma en charisma*, Rotterdam, 2007, p.32

<sup>50</sup> leefgemeenschap van en ontmoetingsplaats voor aanhangers van religies uit India (Van Dale).

<sup>51</sup> Idem, p. 33

<sup>52</sup> Idem, p.35

<sup>53</sup> Idem, p.37

### 1.3.2 Aanwezigheid van de media

De aanwezigheid van media kan zowel positieve als negatieve effecten hebben wat betreft religieuze overtuigingen van het individu.

Onder de positieve kunnen wij de eigen programma's en zenders noemen wat zowel televisie als radio betreft. In Tsjechië bestaan zulke programma's, bijvoorbeeld TV Noe (de grootste Tsjechische christelijke televisie die sinds 2006 uitzendt), TV7 (christelijke internettelevisie met een productie in de vorm van video op stream.cz<sup>54</sup>), TV-MIS (niet-commerciële christelijke internettelevisie) en Hope TV. Bovendien bestaat radio Proglas die zorgt onder andere voor de uitzending van de radio Vaticana<sup>55</sup> in het Tsjechisch.

In Nederland bestaan de volgende zenders<sup>56</sup> die gericht zijn op de christenen: Bright FM, Evangelische Omroep, Family7, Groot Nieuws Radio, IKON, Katholieke Radio Omroep, Katholieke Televisie- en Radio-Omroep, Nederlandse Christelijke Radio-Vereniging, Radio Maria Nederland, Radio Spes, Reformatorische Omroep (zendt alleen uit via internet), Rooms-katholiek Kerkgenootschap (RKK), Seven FM, Zendtijd voor Kerken. Daarnaast zijn er christelijke uitgeverijen, kranten, tijdschriften en andere media die het christelijk geloof verspreiden.

Aan de andere kant krijgen de mensen andere informatie door de media die hun overtuigingen en christelijke waarden vernietigen. In deze categorie behoren de gevallen van kindermisbruik door de kerkelijke vertegenwoordigers op de christelijke scholen, internaten, kerken en weeshuizen. Helaas vinden deze misdrijven overal plaats. In elk bedrijf waarin autoritaire leiding bestaat, kan seksuele intimidatie voorkomen. Dit gebeurt niet alleen in de kerk maar ook in andere niet-confessionele organisaties, zoals toeristische clubs of sportverenigingen.

De katholieke kerk wordt er vaak van beschuldigd dat zij deze gevallen negeert of bagatelliseert. Bijvoorbeeld het geval van de Tsjechische priester František Merta uit Zuid-Moravië die in 2001 veroordeeld werd tot

---

<sup>54</sup> Stream.cz is het Tsjechische internet televisie waarin een combinatie van zijn eigen werk en videogebruikers worden beheerd door Global Inspiration BV dat eigendom van seznam.cz is.

<sup>55</sup> De zender verzorgt uitzendingen in 45 talen. Radio Vaticaan heeft kleine 400 mensen in dienst uit 59 landen.

<sup>56</sup> [http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst\\_van\\_christelijke\\_media](http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_christelijke_media); download (16:41, 3/4/2012)

een voorwaardelijke gevangenisstraf en het verbod van contact met de jeugd voor het seksueel misbruik van misdienaars en andere jonge mensen in Napajedla, Holešov en op andere plaatsen van zijn werk.

Aartsbisschop Jan Graubner was toen een doelwit van discussie over de vraag waarom hij dit geval niet had aangepakt. Kerkelijke schandalen worden vaak gemediatiseerd omdat de kerk wordt gezien als een strikt morele organisatie die gericht moet zijn op een individuele intellectuele groei en de overname van christelijke waarden. Ook omdat de kerkelijke ambtenaren in direct contact met kinderen staan.

De golf van deze schandalen raakte in 2010 de katholieke kerk in vele Europese landen. Tot nu toe beschouwt men als de zwaarst door katholieke seksuele schandalen getroffen landen Ierland, Duitsland, België, Oostenrijk en sinds kort ook Nederland.<sup>57</sup>

### **1.3.3 De evolutie van de wetenschappen**

Voor vele mensen zijn godsdienst en wetenschap twee totaal onvereenigbare zaken. In het verleden, vooral in de renaissance, was het zo, toen de wetenschappers en filosofen verbrand werden tot dood als ketters. Een voorbeeld is een onenigheid tussen de kerk en enkele natuurkundigen, astrologen over de stand van de zon en de aarde in de ruimte. De kerk had toen de idee van een geocentrisch systeem verdedigd tegen de astronomen (Copernicus, Galileo Galilei, Johannes Kepler) die stelden dat de zon in het centrum van het universum staat.

De kerk moest toen onfeilbaar zijn en daarmee hing het verlies van haar macht samen. Mensen die het niet ermee eens waren of de kerk verlieten werden gedwongen om in het openbaar toe te geven dat ze fout zijn.

Een ander geval waar de kerk en de wetenschap niet overstemmen is de opkomst van de evolutietheorie (volgens Darwin) en de scheppingstheorie (volgens de Bijbel). In dit geschil is de kern de eigen religie.

Vandaag bestaan er veel grote kerkelijke vertegenwoordigers die het idee bevorderen dat wetenschap en geloof elkaar niet tegenspreken. Ze promoten zelfs het idee dat wetenschappelijke ontdekkingen het bestaan

---

<sup>57</sup> <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/262186-nizozemska-cirkev-udajne-lecila-mlade-homosexually-kastraci.html?ref=boxD>; download (12:19, 5/4/ 2012)

van God juist bewijzen. Natuurlijk zijn er orthodoxe gelovigen die de evolutie ontkennen, maar die zullen er altijd zijn.<sup>58</sup>

Dit zijn enkele van de kerkelijke vertegenwoordigers<sup>59</sup> die erkende wetenschappers zijn:

1. De Italiaanse jezuïet *Roberto Busa* (1913 - 2011) was een van de pioniers van de computationele taalkunde die voor het eerst het idee van hypertext uitdacht, waaronder een van de fundamentele concepten van het huidige internet valt.
2. De Belgische monnik en priester *Julius Arthur Nieuwland* (1878 - 1976) ontdekte synthetisch rubber, waardoor we neopreen kunnen produceren.
3. De Italiaanse priester *Giovanni Caselli* bouwde in 1861 de eerste faxmachine, genaamd *pantelegraaf*, nog voor de uitvinding van de telefoon.

### 1.3.4 Katholieke vertegenwoordigers in de regering

Eenzijdige bepaling van de partijen als een “christelijke partij” is een moeilijke taak, omdat de factoren die deze label bepalen, echt heel veel zijn. Er moet rekening worden gehouden met factoren als programmatische, institutionele, structurele, systematische of algemene verklaringen. In de Tsjechische Republiek heeft de huidige minister van onderwijs Petr Fiala als hoogleraar politicologie aan dit thema in zijn analyse veel aandacht gewijd.<sup>60</sup> Fiala noemt in de eerste plaats het feit dat het christendom als zodanig geen politiek programma is en dat daaruit evenmin een bepaalde politieke agenda volgt. Je kunt alleen spreken van algemene politieke partijen die de traditie van de ideologische verwijzing naar het christendom omhelzen of gedachten koesteren op basis van bronnen van de christelijke theologie, politieke of sociale leer van de Rooms-katholieke Kerk, of meer algemeen van het katholieke sociale denken.

---

<sup>58</sup> <http://www.seminarky.cz/Veda-vs-vira-esej-18090;download> (16:07, 5/4/2012)

<sup>59</sup> <http://apo-logia.blogspot.com/2007/04/katolick-crkev-neptel-zdravho-rozumu.html;download> (16:18, 5/4/2012)

<sup>60</sup> Fiala, Petr: *Laboratoř sekularizace*, Brno, 2007, p. 134-135

Volgens Fiala is Nederland een land dat werkt in een confessioneel gemengde samenleving waar de katholieke partijen in de minderheid zijn en geen dominante positie hebben. Dit geldt ook voor Duitsland en gold onder meer voor Tsjecho-Slowakije (in de periode tussen twee wereldoorlogen).

Maar voor elk land waarin de katholieke kerk een min of meer belangrijke positie houdt, is het relevant om haar vertegenwoordigers in de regering te hebben die haar belangen verdedigt. Zowel in Nederland als Tsjechië zijn katholieke vertegenwoordigers en katholieke partijen in de regering.

In Tsjechië had de katholieke partij KDU-ČSL<sup>61</sup> een sterke positie. Maar in 2010 kreeg zij niet de 5% van de stemmen die nodig zijn om in het Parlement van de Tsjechische Republiek te komen.

De KDU-ČSL is een van de oudste Tsjechische politieke partijen. Zij werd in januari 1919 opgericht als Tsjechoslowaakse Volkspartij als een fusie van een aantal katholieke partijen. In mei 2009 werd Cyril Svoboda herkozen tot de voorzitter. Vervolgens werd een nieuwe partij van voormalig voorzitter Miroslav Kalousek TOP 09 opgericht en daarmee verlieten ongeveer vijftig mensen de KDU-ČSL.

In TOP 09 zijn er ook een aantal katholieke elementen. Deze partij heeft echter een andere kijk op zaken als abortus (TOP 09 wil het toelaten) dan de KDU-ČSL. Nu zijn in het parlement van de Tsjechische Republiek geen directe vertegenwoordigers van de katholieke partij, maar er bestaan andere politieke partijen die in hun verkiezingsprogramma enkele christelijke en conservatieve opvattingen hebben.

In Nederland bestaat een groter aantal (deels) katholieke partijen in de politiek. Dat zijn bijvoorbeeld het CDA (Christen-Democratisch Appèl), die in 1980 opgericht was als de fusie van drie christelijke partijen: CHU (Christelijk-Historisch Unie), ARP (Anti-Revolutionaire Partij) en KVP (Katholieke Volkspartij). Alle drie de partijen hebben iets van hun eigen politieke en ideologische opvatting behouden. De ARP is zeer traditioneel en conservatief, de CHU heeft een populistisch potentieel en de KVP is een gematigd centralistische partij. Het CDA heeft in 2010 een coalitie gemaakt met VVD (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie). Deze minderheidsregering is onlangs gevallen. Een andere politieke partij die

---

<sup>61</sup> Is een afkorting voor de Christelijke en Democratische Unie - Tsjecho-Slowaakse Volkspartij

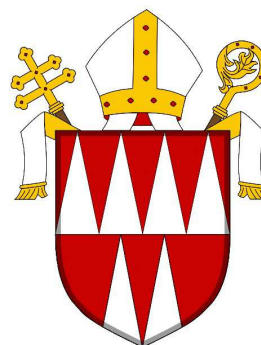
zich richt op het christendom is de protestantse CU (Christen Unie). Behalve deze zijn er in de politiek ook protestantse partijen zoals SGP (Staatkundig Gereformeerde Partij). In Nederland zijn er meer politieke partijen met een religieuze oriëntatie of inslag dan in Tsjechië.

## Hoofdstuk 2: Samenwerking tussen het aartsbisdom in Olomouc en het Rotterdamse bisdom

Het tweede deel gaat over de kern van mijn scriptie, namelijk de samenwerking tussen het aartsbisdom in Olomouc en het Rotterdamse bisdom. Ten eerste ga ik het aartsbisdom en het bisdom zelf beschrijven en daarna de soorten samenwerking beschrijven. In het bijzonder wil ik dan graag de samenwerking tussen de steden Otrokovice en Sassenheim te beschrijven.

### 2.1 Het aartsbisdom in Olomouc

Het aartsbisdom in Olomouc is een van de twee aartsbisdommen in de Tsjechische Republiek. Het bevindt zich in het Moravische deel van Tsjechië en de hoofdstad van dit aartsbisdom is Olomouc. Het was oorspronkelijk een bisdom dat in 1063 opgericht was door paus Alexander II. Paus Pius VI heeft het bisdom tot aartsbisdom bevorderd dankzij de bul in 1777. Dit aartsbisdom werd als het tweede en laatste in Tsjechië gesticht na het Praagse aartsbisdom dat in 973 als bisdom opgericht was en in 1344 tot aartsbisdom werd bevorderd.



De huidige aartsbisschop is *Jan Graubner* (geb. 1948, aartsbisschop sinds 1990), hulpbisschop is Josef Hrdlička en de vicaris-generaal<sup>1</sup> is Josef Nuzík.

Volgens de meest recente gegevens<sup>2</sup> van 2012 vallen onder het bestuur van het aartsbisdom in Olomouc: 419 parochies, 21 decanaten,<sup>3</sup> 378 priesters en ongeveer 568 000 mensen die tot de katholieke kerk behoren. Dat is ruim 41% van alle katholieken in Tsjechië.<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> helper en plaatsvervanger van een bisschop in zijn bisdom (Van Dale)

<sup>2</sup> <http://www.ado.cz/obsah/d-kan-ty> (17:23, 18/4/2012)

<sup>3</sup> Compleet lijst van decanaten zie in bijlage nr. 6

<sup>4</sup> <http://www.ado.cz/> (18:00, 18/4/2012)



Bovendien valt een aantal katholieke scholen onder het beheer van het aartsbisdom: zes kleuters, vijf lagere scholen, drie gymnasia en twee onderwijsinstellingen en een seminarie.<sup>5</sup>

### **2.1.1 Geschiedenis van het aartsbisdom in Olomouc**

Olomouc is sinds de komst van Cyrillus en Methodius een van de meest belangrijke religieuze centra's in Moravië geweest en tevens het eerste spirituele centrum van de Tsjechische landen. Volgens de kerkelijke traditie was Olomouc het centrum van de Moravisch-Pannonische kerk, een instelling die door St. Cyrillus en Methodius in 869 opgericht was. Tot deze provincie behoorde niet alleen het hele aartsbisdom van Midden-Europa (Bohemen, Moravië, Slowakije) maar ook Kroatië, namelijk het hele grondgebied dat door christelijke Slaven bewoond werd.

Na de dood van Sint Methodius nam de priester Wiching van Zwaben (onbekend-900/912) de leiding van het bisdom over. Hij was een vertegenwoordiger van de Duitse priesters en probeerde om de Slavische priesters te latiniseren. Bisschop Wiching vertrok naar Rome en zijn opvolger werd St. Gorazd (leefde in negende of tiende eeuw), namelijk een priester uit Nitra die de Slavische ritus<sup>6</sup> volgde. Er wordt ook gezegd dat in deze historische tijd een paar perioden zonder Moravische bisschop waren. Tijdens zulke perioden was het hele gebied onder het beheer van het bisdom in het Beierse Regensburg. In 1063 werd Jan van Breunau (Břevnov) tot bisschop gekozen, een Praagse benedictijn met Duitse afkomst. Ook hierna werden de bisschoppen in Olomouc voornamelijk uit leden van het Praagse aartsbisdom gekozen. Dat is heel duidelijk het bewijs van de band van de grootste onderdelen van beide bisdommen.

Het klinkt dus erg vreemd dat de bisdommen van Praag en Olomouc langdurige geschillen hadden over het eigendomsrecht van de bisschoppen: vooral over landgoederen in Podivín en in Kroměříž. Sinds 1206 kon het bisdom in Olomouc zijn eigen bisschop kiezen. Tot die tijd werd de bisschop benoemd door de Tsjechische koning, gewijd door de aartsbisschop van Mainz en het investituur<sup>7</sup> werd van de keizer

---

<sup>5</sup> Overgenomen van: <http://www.ado.cz/obsah/cirkevni-skoly> (17:50, 18/4/2012)

<sup>6</sup> Hij gebruikte Slavisch als de taal voor liturgie

<sup>7</sup> bevestiging van een nieuwbenoemde bisschop door het overreiken van de staf en de ring (Van Dale)

ontvangen. Als het centrum van het bisdom in Olomouc werd in 1131 de Sint-Wenceslauskathedraal gebouwd, oorspronkelijk in Romaanse stijl. De gotische vorm werd gebouwd in 1266 na een grote brand, en deze kerk doet – met veel modernisering, waarvan de laatste een grondige neogotische herbouw in de jaren 1883 - 1892 was – tot op de dag van vandaag dienst. Gezien het feit dat veel bisschoppen van Duitse oorsprong waren (bijvoorbeeld Bruno van Schauenburg die van 1245 tot 1281 bisschop was), had het bisdom een aanzienlijk aandeel in Olomouc in de Duitse kolonisatie in Noord-Moravië.

In 1348 werd het bisdom door Karel IV tot een leen<sup>8</sup> verklaard dat rechtstreeks de Tsjechische Kroon toebehoorde. De bisschoppen in Olomouc hebben een specifieke titel gekregen “*comites regalis capelle Bohemiae*” (Graven van de Boheemse Koninklijke Kapel). Deze gebeurtenis had zeer gunstige gevolgen voor het bisdom. Een daarvan is dat de bisschop in Olomouc alleen uit de adel kon komen. Een interessant kenmerk van deze periode is het jaar 1561 toen na bijna 150 jaar van de vacantie het Praagse aartsbisdom werd hernieuwd. De bisschoppen van Olomouc hebben heel lang geprobeerd om niet onder het Praagse aartsbisdom te vallen en te bewijzen dat ze tot het aartsbisdom in Maagdenburg behoren, maar zonder succes. De redenen waren waarschijnlijk zowel politieke als ideologische: de bisschoppen in Olomouc waren zeer actieve bestrijders van de Hussieten en de reformatie zelf. Daarom waren ze heel beledigd dat ze met het Praagse aartsbisdom zouden verbonden vanwege het feit dat het Praagse aartsbisdom het als een gevolg van ketterij lange tijd slecht deed. Keizer Karel VI beperkte de rechten van bisschoppen in Olomouc in 1726 toen hij het recht van een eigen munt afschafte en tevens de bisschoppelijke autoriteiten onder het gezag de provinciale autoriteiten stelde.

Het bisdom werd in 1777 door paus Pius VI tot aartsbisdom verhoogd en de andere diocesen werden eraan toegevoegd. Daarmee werd zijn toepassingsgebied uitgebreid tot de hele regio van Moravië. De eerste aartsbisschop was de belangrijke diplomaat en graaf Anton Theodor Colloredo-Waldsee (1729 - 1811, aartsbisschop 1777 - 1811).

---

<sup>8</sup> onroerende zaak die door een heer aan een vazal ten gebruik werd afgestaan, met onderlinge verbintenis van bescherming aan de ene, en van manschap en heer gewaden aan de andere zijde (Van Dale)

Tot de oprichting van de Tsjecho-Slowaakse Republiek in 1918 ging het ambt van de bisschop in Olomouc vooral naar de vertegenwoordigers van bekende adellijke families, mensen zonder grote religieuze betekenis. De verdeling van de wereld in bisdommen en aartsbisdommen begon in de kerkelijke administratie een nogal formele betekenis te krijgen en gaandeweg vond tijdens de twintigste eeuw steeds meer afbraak door seculaire politiek plaats.

De meest tragische periode in de geschiedenis van het aartsbisdom in Olomouc vond plaats na het begin van het communistische regime in 1948. Het communisme onderdrukte genadeloos het recht op de vrijheid van godsdienst in Tsjecho-Slowakije en vervolgde de clerus (meestal rooms-katholiek) wreed. Er bestond een vereniging van priesters die met het communistische regime gecollaboreerd heeft: *“Pacem in Terris”* (Vrede op aarde). De leden van deze vereniging werden automatisch geëxcommuniceerd. Toen de communisten aan de macht kwamen, werd al snel het religieuze onderwijs afgeschaft. In 1950 werden geleidelijk alle mannelijke religieuze orden en kloosters vernietigd en de lekenbroeders werden geïnterneerd in verschillende kloosters in het grensgebied, die werden omgezet in concentratiekampen. Aartsbisschop Josef Matocha (1888 - 1961), die voorheen hoogleraar en decaan was van de Theologische Faculteit in Olomouc, kon na zijn benoeming in 1948 slechts tot Pasen 1950 gewoon functioneren. Daarna was hij geïnterneerd in zijn eigen residentie, waar hij afgesneden was van de buitenwereld. Hij mocht zelfs geen communistische kranten lezen of radio hebben. Na zijn dood bleef de zetel onbezet.

Direct na de Fluwelen Revolutie van 1989 werd monseigneur František Vaňák aartsbisschop in Olomouc. Hij overleed in 1991 en Jan Graubner nam zijn plaats over als huidige aartsbisschop. De belangrijkste taak en doel van de aartsbisdommen vandaag is om het religieuze leven te herstellen in een staat waar de meerderheid van de bevolking door de communisten overtuigd werd om atheïstisch te worden.

Het aartsbisdom in Olomouc is voor deze taak geslaagd omdat dit het gebied is met het hoogste percentage katholieken in de Tsjechische Republiek.<sup>9</sup>

---

<sup>9</sup> <http://markrabstvamoravske.cz> (20:20, 29/4/2012)

## 2.2 Het Rotterdamse bisdom

Het bisdom Rotterdam is opgericht op 2 februari 1956, behoort tot het aartsbisdom Utrecht en is tevens een van de zeven bisdommen in Nederland waaruit Nederlandse kerkprovincie bestaat. Het werd opgericht toen het bisdom Haarlem opgesplitst werd in het bisdom Rotterdam en het bisdom Haarlem. Sinds 2011 staat dit bisdom onder leiding van bisschop *Van den Hende* (1964 - heden). De vicaris-generaal is sinds 1997 Mgr. Dick Verbakel en momenteel is er geen hulpbisschop. Dit bisdom omvat het gebied van de provincie Zuid-Holland (ruim 3400 km<sup>2</sup>) die de meest dichtbevolkte en verstedelijkte provincie in Nederlands is. Het bisdom bestaat uit drie dekenaten.



In dit gebied wonen ruim 3.600.000 mensen waarvan er meer dan 520.000 rooms-katholieken zijn (15% van alle inwoners van dit gebied).<sup>10</sup>

Volgens de laatste gegevens (van 1 januari 2012) van het bisdom behoren tot het bestuur van het bisdom 78 parochies en zeven federaties. In de parochies zijn 59 priesters werkzaam, 44 pastorale werkers en ongeveer 30.000 vrijwilligers. In dit bisdom bestaat ook een aantal congregaties en ordes<sup>11</sup>.

Een groot deel van het bisdom wordt door de Randstad gevormd. Er wonen vooral in Rotterdam en in Den Haag veel immigranten. Een op de drie inwoners is er allochtoon.

Tot het onderwijs onder leiding van het bisdom behoren de volgende scholen: De Pastorale School voor vrijwilligers en een opleiding centrum Vronesteyn.

In 2006 stonden de geloofsavonden in het teken van het vijftigjarige jubileum van het bisdom Rotterdam. Dit jubileum werd in heel Rotterdam gevierd zodat zelfs Z.K.H.<sup>12</sup> prins Willem Alexander en H.K.H.<sup>13</sup> prinses Maxima aanwezig waren.

---

<sup>10</sup> <http://www.bisdomrotterdam.nl/algemeen/bisdombureau/Pages/default.aspx>

<sup>11</sup> complete lijst van de congregaties en ordes zie op bijlage nr. 7

<sup>12</sup> Z.K.H. staat voor *Zijne Koninklijke Hoogheid*

<sup>13</sup> H.K.H. staat voor *Hare Koninklijke Hoogheid*

## 2.3 De samenwerking

De samenwerking begon in 1994 als het resultaat van een langdurig correspondentie tussen aartsbisschop Jan Graubner (op dat moment hulpbisschop) van het aartsbisdom Olomouc in voormalige Tsjecho-Slowakije en J. G. M. Zuidgeest, tot 1997 vicaris-generaal van het bisdom Rotterdam. Al hun correspondentie vond toen in het Duits plaats. De samenwerkingsovereenkomst werd in 1994 in Rotterdam ondertekend. Het doel van de samenwerking was wederzijdse verrijking en om in het herenigde Europa te netwerken. In de zomer van 1992 bezocht een groep Nederlandse geestelijken Olomouc om de officiële samenwerking te beginnen. Deze groep bezocht onder leiding van J. Zuidgeest een aantal instellingen die tot het bestuur van aartsbisdom behoren: het Opvanghuis, de curie, de Samaritaan, de diocesane caritasorganisatie, het diocesaan lekeninstituut en het diocesaan familiecentrum. In antwoord op deze uitnodiging werden ook kerkelijke vertegenwoordigers van het aartsbisdom Olomouc naar Nederland uitgenodigd.

In *TUSSENBEIDE*, het Rotterdamse Bisdomblad werd toen geschreven:

*“Sinds deze zomer is Mgr. Graubner goede bekende van het bisdom Rotterdam: Hij ontving toen een Rotterdamse groep, die onder leiding vicaris-generaal J.G.M. Zuidgeest in Tsjecho-Slowakije op zoek was naar een bisdom waarmee het bisdom Rotterdam een ‘jumelage’, een speciale vriendschapband, kon aangaan. Op 27 december gaan acht jongeren en twee begeleiders naar Nederland. Zij zullen een aantal dagen in de parochie van Sassenheim verblijven in gastgezinnen en vandaar verder op verkenning gaan in ons bisdom. Wat het bisdom betreft wordt thans gedacht aan de samenstelling van een werkgroep die plannen kan ontwikkelen en contacten kan begeleiden op alle niveaus tussen de twee bisdommen. ...”<sup>14</sup>*

Bij het ondertekenen van de samenwerking zijn beide kanten overeengekomen dat de samenwerking vijf jaar zal duren en dan beslissen zij en beoordelen of het zinvol is en of de samenwerking zal door gaan.

De samenwerking werd toen in verschillende categorieën opgedeeld: samenwerking tussen parochies, contacten tussen jongeren, contacten

---

<sup>14</sup> Bisdomblad Rotterdam, 19<sup>e</sup> jaargang nummer 6, artikel: *Jongeren Olomouc naar Sassenheim*, juni, 1992

tussen koren en nieuwe initiatieven. In het volgende hoofdstuk zal ik meer in detail op deze categorieën ingaan.

In 1999 vond de eerste beoordelingsvergadering plaats in Rotterdam. In het eindrapport van deze onderhandeling was geschreven:

*“Als de gezamenlijke coördinatiegroep bevelen wij aan om onze samenwerking voort te zetten op een realistisch en pragmatisch niveau. Wij moedigen onze bisschoppen aan om aan elkaar brieven te schrijven waarin ze hun wens om deze samenwerking voort te zetten in de volgende vijf jaar uitdrukken.”<sup>15</sup>*

Het is duidelijk dat het idee van samenwerking zinvol is omdat het tot op de dag van vandaag voortduurt. In de jaarlijkse bijeenkomst in het aartsbisdom in Olomouc is een commissie die de toekomstige samenwerking beoordeelt en eens in de vijf jaar vergaderen Nederlanders en Tsjechen samen om de langdurige situatie te beoordelen.

De persoon die verantwoordelijk is voor die huidige samenwerking en het contact met het bisdom Rotterdam is Ing. Pavel Mléčka, die werkt als consultant voor internationale activiteiten bij het aartsbisdom Olomouc.

### **2.3.1 Verschillende categorieën van de samenwerking**

Zoals ik al gezegd heb, bestaan er meer categorieën van de samenwerking:

#### 1. Contacten tussen parochies

Er bestonden drie samenwerkingen tussen verschillende parochies aan het begin maar slechts twee zijn blijven bestaan. De eerste is de samenwerking tussen **Prostějov** en **Berkel en Rodenrijs**: Deze samenwerking begon in de vorm van uitwisselingen tussen katholieke scholen, namelijk de Cyrilometodělské gymnasium in Prostějov en St. Laurentscollege in Rotterdam. Er zijn andere kleinere projecten en externe samenwerkingen die van het hoofdproject losgekoppeld zijn en niet bij het aartsbisdom zijn ingevoerd. Daarnaast werd in 1999 een ander project tussen tuinders met kassen opgericht.

---

<sup>15</sup> Het Eindrapport van de vergadering in Rotterdam, 5 oktober 1999, p. 2 (vertaling M. A. Hubáčková)

Een andere samenwerking bestond tussen **Dordrecht met Zlín**: het contact tussen deze parochies was vanaf het begin bewogen omdat er in Zlín geen vrijwilligers waren die tijd aan dit programma konden schenken zodat de samenwerking eindigde voordat ze echt begon.

De laatste samenwerking in deze categorie is tussen **Voorburg en Hranice**. Deze samenwerking werkt door middel van de inzet van Frans van Veen die de band tussen de parochies organiseert.

### 1. Contacten tussen jongeren

Tot deze categorie behoort dit enige programma, namelijk tussen **Sassenheim en Otrokovice**. Dit is het oudste programma en duurt het langst. Daarom ga ik het in het volgende hoofdstuk in detail beschrijven. In 1997 kwam de Nederlandse groep die van oudsher deel uitmaakte van dit project, toen er net in Otrokovice overstromingen waren. Otrokovice was later een van meest beschadigde plaatsen. Voordat de Nederlanders kwamen in Otrokovice, hielden zij in de parochie van Sassenheim een inzameling voor de gevolgen van deze overstroming. Ze zamelden meer dan 80.000 CZK (ongeveer 3.200 €) in.

Ook heeft de hele Rotterdamse bisdom een aantal inzameling georganiseerd als reactie op de overstromingen in Tsjechië en het bisdom heeft bijna 40.000 \$ (ongeveer 32.000 €) gedoneerd aan het aartsbisdom in Olomouc.

### 2. Contacten tussen koren

Sinds 2000 bestaat er de samenwerking tussen de kerkkoren **Salve in Olomouc** en het **kathedraal koor in Rotterdam**. Binnen dit project zijn er vele contacten tussen de families, en er bestaan ook vele vriendschappelijke betrekkingen. Er was ook een aspiratie om een vriendenkoor te vinden voor het koor *Cantus* in Morkovice in Tsjechië, maar dat lukte niet.

### 3. Nieuwe initiatieven

Tot deze categorie behoren verschillende culturele gebeurtenissen die de samenwerking zouden steunen: In 2001 vond het orgelfestival plaats in

Olomouc waarop ook vertegenwoordigers van Nederlandse parochies hebben opgetreden. In 1999 gebeurde in Rotterdam een tentoonstelling 'Emausy', een tentoonstelling van de kerkelijke kunst, onder bescherming van de actie "Kerk te kijk". In 2000 vond in Rotterdam een tentoonstelling van moderne fotografies "Práh naděje" plaats.<sup>16</sup>

## **2.4 Het uitwisselingsprogramma tussen Otrokovice en Sassenheim**

In dit hoofdstuk wil ik over dit uitwisselingsprogramma schrijven omdat het de oudste, langste samenwerking is tussen Rotterdam en Olomouc en omdat ik de leider ben van dit programma.

Dit uitwisselingsprogramma tussen de parochie van Otrokovice (Tsjechië) en de parochie van Sassenheim (Nederland) begon in 1993, maar werd door correspondentie al vanaf juli 1991 gepland. Het belangrijkste idee van dit project was om de jongeren uit Nederland en het voormalige communistische Tsjecho-Slowakije de cultuur, gewoonte, tradities, mensen, godsdienst en de taal van het andere land te leren kennen.

De eerste initiatiefnemers en grondleggers waren Van Ingen (Nederland) en Josef Janota (Tsjechië). De eerste groep Tsjechen reed naar Nederland in 1993. Sindsdien bezoeken de jongeren elk jaar elkaar, een jaar in Sassenheim, ander jaar in Otrokovice. De leden van de Tsjechische en Nederlandse groepen zijn tussen 15 - 22 jaar.

Het hele project wordt in Tsjechië georganiseerd onder auspiciën van zowel het aartsbisdom in Olomouc als TOM 1412, dit zijn de actieve toeristische organisaties in Tsjechië. Dit project wordt van Tsjechische zijde volledig ondersteund door deze toeristische organisatie, zowel financieel als in termen van ruimte en accommodatie voor het programma in de verschillende delen van Tsjechië. Dit uitwisselingsprogramma heeft vorig jaar voor het eerst dit aanbod van accommodatie benut toen TOM de keizerlijke villa aanbood die het voormalige eigendom van de Habsburgse huis was en die nu het onder het beheer staat van deze organisatie.

Het aartsbisdom betaalt ook een bedrag (vooral symbolisch) voor de werking van het programma. Alle mensen die voor dit programma werken zijn vrijwilligers.

---

<sup>16</sup> Jaarverslagen van het Aartsbisdom in Olomouc, 1990-2008



De kosten van de gemiddelde jaarlijkse weekuitwisseling zijn ongeveer 50.000 CZK (2.000 €). Daarom moeten ook leden van het gastland een financieel bedrag betalen. In Tsjechië moet ik, als leider, ook andere financieringsbronnen zoeken zoals sponsoring. Het lukt omdat het programma nu twee sponsors heeft (naast TOM en het aartsbisdom).

De Nederlandse kant wordt volledig gesubsidieerd door het bisdom Rotterdam en de parochie Sassenheim. Daarom hoeft de Nederlandse groep geen andere financieringsbronnen te vinden.

#### **2.4.1 Hoe het programma werkt? Wat is de inhoud?**

Elke groep (Nederlanders en Tsjechen) heeft 8 - 10 leden die 15 - 22 jaar zijn. Het gastland wisselt elke keer. De leden wonen bij de gastgezinnen die voor eten en slaapvoorzieningen zorgen. Het programma duurt 7 - 10 dagen en vindt elk jaar plaats in de periode tussen juli en augustus omdat zowel Nederlanders als Tsjechen dan zomervakantie hebben. Elke groep heeft een leider en de leiders communiceren samen over het programma, vervoer, woning, nieuwe leden enz. Ik ben lid van het programma sinds 2004 en sinds 2008 leider. Als leider moet ik voor de volgende zaken zorgen: de organisatie, het programma, verkiezing van leden, presentaties voor het publiek, communicatie met de priester, sponsors, enz.

De leden hoeven slechts aan de volgende eisen voldoen: basiskennis van het Engels bezitten, voldoende geldmiddelen bezitten, katholiek zijn, ouder dan vijftien jaar zijn en een of andere manier nuttig zijn voor het programma. De meeste leden van de Tsjechische groep zijn actieve leden van de parochie Otrokovice of leden van het toeristische programma TOM dat nauw met de parochie Otrokovice verbonden is.

Behalve de vele activiteiten die de groepen samen doen, behoort tot het officiële programma het geven van geschenken aan de gastparochie op de zondagse eredienst. Beide groepen zijn actief wat betreft de voorbereiding en uitvoering van de eredienst (geestelijke bijstand, voorbiddingen, zingen en het lezen uit de Bijbel). Het geven van geschenken gebeurt in het Engels. Dit is de officiële handeling van dank aan de gastparochie voor de bereidheid en de samenwerking. Het geschenk is meestal iets typischs van het eigen land, zoals traditionele kledij en Boheems kristal voor Tsjechië, en klompen of zeldzame potelingen van tulpen voor Nederland.



(foto van het geven van geschenken in parochie Otrokovice 2009)

De inhoud van het programma houdt ook het leren over culturen en de kennismaking met de lokale cuisine, leven en tradities in. Samen bezoeken wij culturele en architectonische bezienswaardigheden (Praag, Špilberk in Brno), musea en galerijen (Escher in het Paleis in Den Haag, Anne Frank Huis in Amsterdam), natuurlijke bezienswaardigheden (het Nationale Park van Tsjechisch Zwitserland, de Macocha kloof), enz.

Gezamenlijk organiseren wij ook sporttoernooien in volleybal, minigolf, zeilen, lasergame en paintball.

Na het einde van de week moet de Tsjechische groep een presentatie geven voor het publiek (priester, gastgezinnen en andere leden van parochie). Ook proberen wij om de mensen van de parochie aan het programma te laten deelnemen. Bijv. in de zomer 2011 heeft het Tsjechische groep een vergadering met alle leden van beide groepen georganiseerd om de mensen van de parochie van Otrokovice te leren kennen door middel van typische Tsjechische muziek en met professionele dansleraren.

## **2.4.2 Interview**

Voor de interviews heb ik het lid van Nederlandse groep gekozen die lange tijd in het project heeft meegewerkt en dus het functioneren van het project kan vergelijken en de ontwikkeling door de jaren kan evalueren. Zijn oudere broer was een paar jaar geleden ook in de groep en zijn

jongere zus neemt ook deel in de huidige Nederlandse groep. Het interview vond op 4 mei plaats en was door middel van het netwerk Skype gedaan.

*Menno Wolvers, 22 jaar, Sassenheim, werkt bij Pit Group Intech B.V*

**1. “Hoe lang ben je al betrokken bij het uitwisselingsprogramma?”**

*Vanaf mijn 15e jaar neem ik al deel aan dit programma, sindsdien heb ik geen enkel jaar over durven slaan.*

*Dus met deze zomer erbij opgeteld precies 7 jaar.*

**2. Wat zijn de voordelen van het uitwisselingsprogramma?**

*Allereerst: de ervaring is buitengewoon. Je komt binnen in een groep van ongeveer 20 Tsjechische en Nederlandse jongeren waarvan je er misschien twee of drie kent.*

*Maar toch voelt het alsof je alle 20 jongeren al je hele leven kent omdat iedereen erg open, warm en gezellig is.*

*Een week lang optrekken naar de leukste plaatsen, de gekste dingen doen en het vooral erg naar je zin hebben.*

*Je ondervindt hoe de Tsjechische cultuur werkt, hoe er wordt gedacht over het katholieke geloof en de levensomgeving die in sommige opzichten erg verschilt van de Nederlandse.*

*Een ander groot voordeel is de groep vrienden die je overhoudt aan het uitwisselingsprogramma. Zo heb ik nog vaak contact met jongeren uit Tsjechië en weet ik dat ik ze snel weer zal zien.*

**3. Hoe denk je over de toekomst van het uitwisselingsprogramma?**

*Zoals het programma al ongeveer 20 jaar bestaat zal het voortleven om nog vele jaren nieuwe jongeren dezelfde ervaring te bieden.*

*De jongeren worden verbonden op katholiek niveau waar ze elkaar ontmoeten, begrijpen en elkaar ondersteunen.*

*Het is bijzonder om te zien hoe de katholieke kerk een helpende hand biedt bij het ontmoeten van jongeren uit Tsjechië en dit grotendeels financiert.*

*Hoewel momenteel de stroom van nieuwe jongeren vrij laag ligt, weet ik zeker dat het weer zal bijtrekken om nog jaren door te gaan, zolang men blijft geloven en wil ontdekken.”*

Daaruit blijkt dat de samenwerking zin heeft en dat er mensen zijn die willen blijven en de samenwerking helpen. Tot nu toe hebben drie mensen uit het programma tussen Otrokovice en Sassenheim besloten om Nederlands aan Palacký Universiteit te Olomouc te studeren, twee Nederlandse deelnemers begonnen Tsjechisch in Nederland te studeren. Het is moeilijker en moeilijker om nieuwe leden te vinden maar tot nu toe lukt het.

Da samenwerking tussen aartsbisdom en het bisdom is moeilijk omdat mensen (vooral aan de Tsjechische zijde) vaak de taal niet kennen. Daarom vond al die communicatie plaats in het Duits en later in het Engels. Ik wil met de woorden van huidige aartsbisschop Jan Graubner over het samenwerking besluiten:

*“Beide zijden hebben verklaard dat onze samenwerking een groot gevoel heeft voor het proces van wederzijds begrip tussen de volkeren en tussen de lokale parochies. Onze gelovigen worden geconfronteerd met vormen van gelovig leven van de lokale kerk die te wijten is aan de invloed van de geschiedenis die verschillend is van onze, maar die op een geloof in dezelfde kerk gebaseerd is.”<sup>17</sup>*

---

<sup>17</sup> Jan Graubner, Jaarverslag van 2008, Olomouc, p. 10 (vertaling Marie Antonie Hubáčková)

## Conclusie

De positie van de katholieke kerk is niet meer zo sterk als die in het verleden. Maar de katholieke kerk heeft haar positie (als de sterkste Europese religie) verdedigd in weerwil van de vele historische gebeurtenissen die haar kracht beperkten of het in vele gevallen zelfs een negatieve reputatie bezorgde. Zowel in Nederland als in Tsjechië heeft deze religie minder volgelingen en stijgt het atheïsme nog. In Tsjechië zijn de redenen vooral een afkeur van instellingen omdat de mensen in de afgelopen tijd (regimes) steeds gedwongen waren om loyaal te moeten zijn aan een bepaalde ideologie. Maar er zijn ook andere factoren zoals de gevallen van seksuele intimidatie door de priesters en andere kerkelijke ambtenaren, de invloed van media en de evolutie van de wetenschappen, enz.

Het is dus een zeer interessant feit dat de samenwerking tussen deze religieuze instellingen en tussen beide landen ontstond. Het bisdom Rotterdam en het aartsbisdom Olomouc werken sinds 1992 samen, officieel sinds 1994 toen de eerste samenwerkingsovereenkomst in Rotterdam werd ondertekend. Deze samenwerking werkt op verschillende niveaus en heeft verschillende vormen. De samenwerking begon in de volledige periode van euforie, toen de Tsjecho-Slowakije<sup>1</sup> na veertig jaar onder het communisme eindelijk een vrije staat was. De gevolgen van het communisme waren meer dan duidelijk in zowel de bevolking als de totale sociale situatie (met inbegrip van de katholieke kerk). De onstabiele algemene situatie van Tsjecho-Slowakije en van de katholieke kerk in dit land leidde tot het idee van de samenwerking tussen Nederland en Tsjecho-Slowakije. De samenwerking zou de katholieke betrekkingen tussen beide landen versterken. Ze zou laten zien dat de katholieke godsdienst overal dezelfde is, maar ook dat de katholieken veel van elkaar kunnen leren omdat ze uit verschillende achtergrond afkomen.

Er werden een paar voorstellen tot samenwerking gedaan, zoals de samenwerking tussen jongeren, tussen parochies en zelfs tussen gezinnen en priesterlijke seminaries. Niet al deze voorstellen werden geïmplementeerd, vooral vanwege het gebrek aan interesse of de tijd.

---

<sup>1</sup> Tsjecho-Slowakije tot 1. januari 1993, daarna werd vervolgens verdeeld in de Tsjechië en Slowakije.

Sommige projecten bereikten niet de realisatie, sommige wel maar duurden niet zo lang en sommige werken tot op de dag van vandaag.

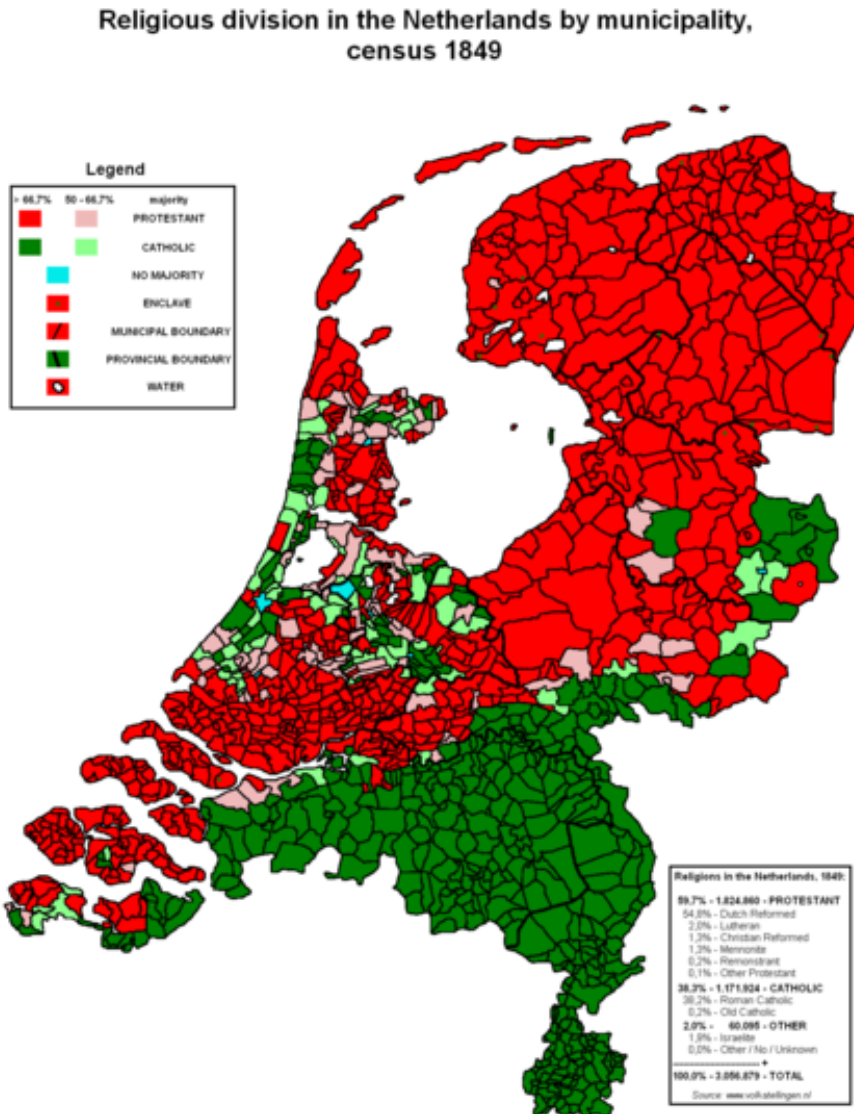
Olomouc en Rotterdam werken ook samen op andere culturele gebeurtenissen zoals festivals of concerten en tonen hun wederzijdse steun in moeilijke situaties Tsjechië of Nederland. Ik bedoel bijvoorbeeld de overstromingen in 1997 toen het bisdom Rotterdam een inzameling organiseerde en een hoog bedrag naar Olomouc stuurde. De samenwerking die Jan Graubner (de huidige aartsbisschop van Olomouc) met J.G.M. Zuidgeest (de voormalige vicaris-generaal in Rotterdam) begonnen, werkt nog steeds aan beide kanten, die verklaard hebben dat ze heel enthousiast zijn over de samenwerking. In 2006 vond *Derde oecumenische conferentie* plaats in Rome, waar afgevaardigden en vertegenwoordigers van bisschoppenconferenties uit 44 landen ontmoetten om de katholieke situatie in Europa te beoordelen. Er werd over de samenwerking tussen het aartsbisdom in Olomouc en het bisdom in Rotterdam gezegd dat deze samenwerking voldoet aan haar doel, namelijk een bijdrage is aan het proces van verzoening in Europa.<sup>2</sup>

---

<sup>2</sup> Mlěčka, P. Jaarverslag 2006, Olomouc, p. 12

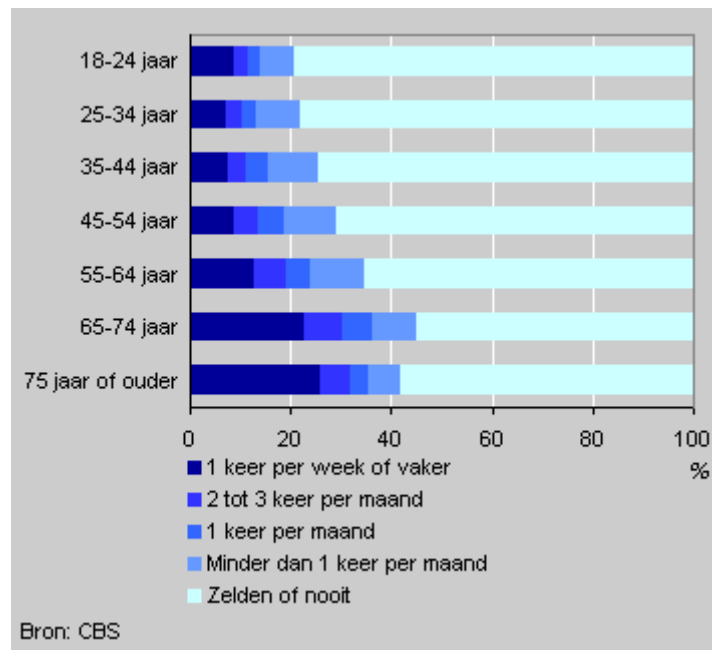
## Bijlage

- Nr. 1: Nederland na de religieuze scheiding in 1849



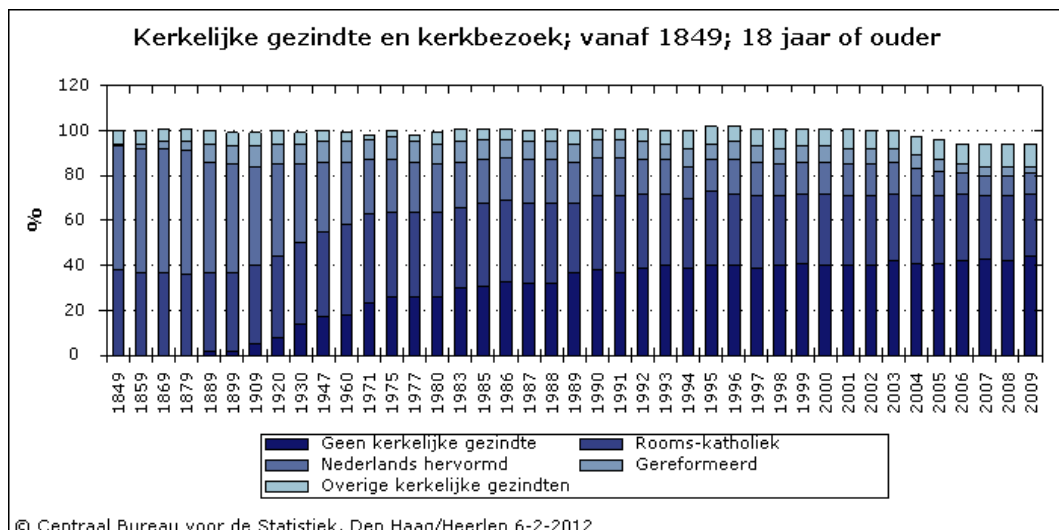
Bron: [http://nl.wikipedia.org/wiki/Religie\\_in\\_Nederland](http://nl.wikipedia.org/wiki/Religie_in_Nederland) (13:53, 11/2/12)

- Nr. 2: leeftijdsgroepen van de katholieke kerkgangers in Nederland (2003)



Bron: [http://www.cbs.nl/nINL/menu/\\_unique/\\_search/default.htm?cx=018020871965988641477:rvmzjpho2wq&cof=FORID:11&q=kerkgangers](http://www.cbs.nl/nINL/menu/_unique/_search/default.htm?cx=018020871965988641477:rvmzjpho2wq&cof=FORID:11&q=kerkgangers) (13:56, 11/2/2012)

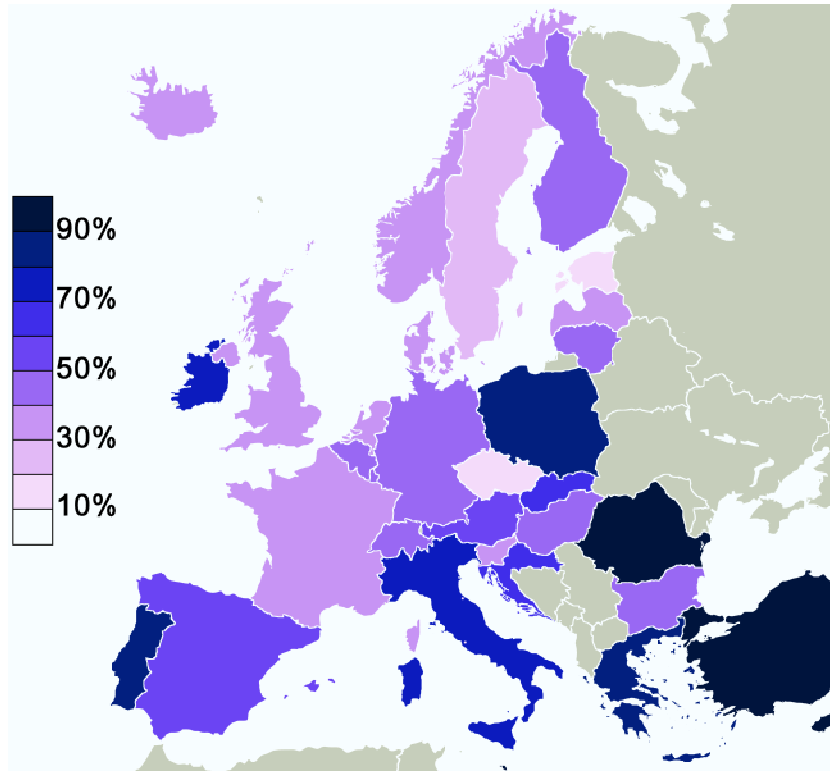
- Nr. 3: Kerkelijke gezindte en kerkbezoek



Bron: [http://www.cbs.nl/nINL/menu/\\_unique/\\_search/default.htm?cx=018020871965988641477:rvmzjpho2wq&cof=FORID:11&q=kerkgangers](http://www.cbs.nl/nINL/menu/_unique/_search/default.htm?cx=018020871965988641477:rvmzjpho2wq&cof=FORID:11&q=kerkgangers) (13:56, 11/2/2012)

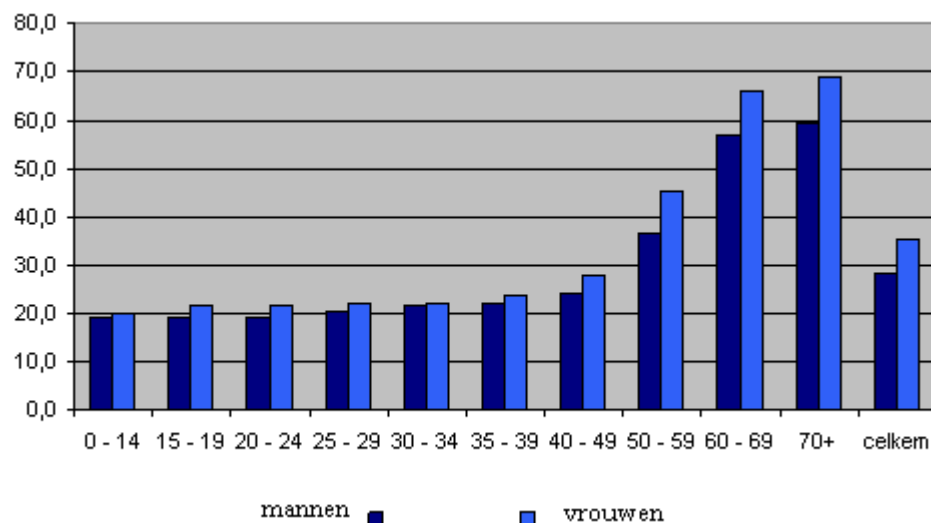


- Nr. 4: Het aantal gelovigen in de Europese Unie



Bron: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Europe\\_belief\\_in\\_god.svg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Europe_belief_in_god.svg) (19:31, 17/3/2012)

- Nr. 5: Het aandeel van de gelovigen (mannen en vrouwen) in de verschillende leeftijdsgroepen in % van 2001



Bron: [http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske\\_vyznani\\_obyvatelstva\\_ceske\\_republiky\\_23\\_12\\_04](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske_vyznani_obyvatelstva_ceske_republiky_23_12_04) (14:53, 17/3/2012)

- Nr. 6: complete lijst van decanaten in het aartsbisdom in Olomouc



Bron: <http://ado.cz/obsah/d-kan-ty> (15:20, 5/4/2012)

- Nr. 7: complete lijst van de congregaties en ordes in het bisdom Rotterdam:
  - de Karmel in Dordrecht
  - de paters Passionisten in Haastrecht
  - de 'blauwe Zusters' in Den Haag
  - de Broeders Onze Lieve Vrouw van de Zeven Smarten in Voorhout
  - de Broeders van Maastricht in Den Haag
  - deBroeders van Sint Jan in Den Haag
  - de Salesianen van Don Bosco in Voorburg en Rijswijk
  - de Ongeschoeide Karmelieten in Hazerswoude
  - de Franciscanen in Delft
  - de Dominicanessen in Voorschoten
  - de Jezuïeten in Delft en Den Haag

## Bronnen

### Internet:

- <http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=010&pod=2> (16:48, 4/2/2012)
- <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/home/default.htm> (18:54, 6/2/2012)
- [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=60027ned&D1=91-95&D2=a,!11-46&D3=\(l-4\)-l&HD=120206-1857&HDR=T,G2&STB=G1](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=60027ned&D1=91-95&D2=a,!11-46&D3=(l-4)-l&HD=120206-1857&HDR=T,G2&STB=G1) (18:58, 6/2/2012)
- <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=60027ned&D1=97-101&D2=0-10,27-31&D3=2,6-l&HD=090710-1439&HDR=T,G2&STB=G1> (18:59, 6/2/2012)
- <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/A6F8F7B5-8F16-4667-925D-A1350BAD190B/0/index1324.pdf> (21:49, 6/2/2012)
- <http://www.pkn.nl/1/> (21:59, 6/2/2012)
- <http://www.ru.nl/kaski/onderzoek/publicaties/2011/> (11:58, 7/2/2012)
- <http://www.sila.nl/5-Pages/01-Aantallen2009.html> (12:22, 7/2/2012)
- <http://www.isidorusweb.nl/asp/default.asp?t=show&id=1700> (12:30, 7/2/2012)
- <http://www.abcsvatych.com/mesice/a11/listopad7.htm> (15:46, 7/2/2012)
- <http://historyking.com/Czech/World-History/history-of-europe/netherlands-history/History-Of-Religion-In-The-Netherlands.html> (20:11, 10/2/2012)
- <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/4F74E61D-E365-4205-BBB8-519EF56EB85C/0/pb00n281.pdf> (20:30, 10/2/2012)
- <http://www.heiligen.net/heiligen/02/14/02-14-0869-cyrellus.php> (11/3/2012)

- <http://m.ceskenoviny.cz/nejnovejsi/zpravy/pocet-vericich-v-cesku-se-pozvolna-snizuje/732302> (17/3/2012)
- [http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske\\_vyznani\\_obyvatelestva\\_ceske\\_republiky\\_23\\_12\\_04](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nabozenske_vyznani_obyvatelestva_ceske_republiky_23_12_04) (15:14 17/3/2012)
- <http://massive-error.blogspot.com/2011/12/predbezne-vysledky-scitani-lidu-domu.html#!/2011/12/predbezne-vysledky-scitani-lidu-domu.html> (20:12 17/3/2012)
- <http://m.ceskenoviny.cz/nejnovejsi/zpravy/pocet-vericich-v-cesku-se-pozvolna-snizuje/732302> (21.13 17.3.2012)
- <http://www.nicm.cz/nabozenstvi-historie-nabozenstvi-v-cr> (15:54, 18/3/2012)
- <http://apo-logia.blogspot.com/2007/04/katolick-crkev-neptel-zdravho-rozumu.html>
- <http://markrabstvimoravske.cz> (20:20, 29/4/2012)
- <http://www.bisdomrotterdam.nl/algemeen/bisdombureau/Pages/default.aspx>
- [http://zpravy.idnes.cz/pribylo-vericich-bez-vyznani-a-moravanu-rytiru-jedi-je-vic-nez-romu-1pa-domaci.aspx?c=A111215\\_095802\\_domaci\\_hv](http://zpravy.idnes.cz/pribylo-vericich-bez-vyznani-a-moravanu-rytiru-jedi-je-vic-nez-romu-1pa-domaci.aspx?c=A111215_095802_domaci_hv) (12:20, 25/3/2012)

#### **Boeken en andere publicaties:**

- Kadlec, J. *Přehled českých církevních dějin 1., 2. deel*, Praag: ZVON, 1991
- Schnabel, P. *Tussen stigma en charisma*, Rotterdam, 2007
- Mádr, D. *Proměny religiozity a muslimská identita Maročanů* (diplo-  
mová práce), Brno, 2011
- Kempenský T. *Čtyři knihy o následování Krista*, Brno: Cesta, 2001  
(vert. J. Pernikář)
- Alberts, W. Jappe. *Moderne Devotie*, Bussum: Fibula-Van Dishoeck, 1969

- Van der Veen: *Religie aan het begin van 21ste eeuw*, Den Haag, 2009
- Fiala, P. *Laboratoř sekularizace*, Brno, 2007
- Bisdomblad Rotterdam, 19<sup>e</sup> jaargang nummer 6, artikel: *Jongeren Olomouc naar Sassenheim*, juni, 1992
- Het Eindrapport van de vergadering in Rotterdam, 5 oktober 1999
- Persoonlijke correspondentie tussen *J. Graubner* en *J.G.M. Zuidgeest*, 1992-2005 (Het Archief van het Aartsbisdom Olomouc)
- Mléčka, P. *Jaarverslag 2006*

**Documenten:**

- *In Europa*: 1. deel: 1900 Het begin, 2007
- *Naar Nederland*: Geschiedenis van Nederland, 2007

## Resumé in het Tsjechisch

První část mé bakalářské práce se zaměřuje na problematiku katolické církve v České republice a v Nizozemsku. Mapuje její historický vývoj od samých počátků až do současného postavení v obou zemích. Tato první část obsahuje statistiky počtu věřících, jejich věkové zařazení a rozdělení lokalit podle procentuálního výskytu katolického vyznání. Kromě toho jsou zde zmíněny i faktory, které mají globálně vliv na postavení církve v dnešní době. Mezi tyto faktory patří např. vliv médií, vývoj vědy a ideologie křesťanské víry v politickém systému.

Moderní doba s sebou přináší také vzrůst pozornosti a zájmu o nové „moderní“ věci a to se dotýká i náboženství. Lidé se začínají více zajímat jak o východní náboženství, tak o nově vznikající organizace s duchovním podtextem, které někdy hraničí až se sektářstvím. Nejvýznamnější z těchto „náboženství“ také ve své práci zmiňuji.

Ve druhé části se zaměřuji na spolupráci mezi arcibiskupstvím v Olomouci s biskupstvím v Rotterdamu. Začínám popisem toho, jaké instituce spadají do samosprávy Rotterdamského biskupství a Olomouckého arcibiskupství a které diecéze spravují. V dalších kapitolách zmiňuji důvody vzniku spolupráce, za jakých podmínek vznikla, na období vzniku a druhy spolupráce. Také se zaměřuji na to, které z původních projektů spolupráce fungují dodnes a jakým způsobem fungují.

Poslední kapitola je zaměřena na nejstarší a nejdéle trvající výměnný program, a to spolupráci mezi mládeží z farností Otrokovice a Sassenheim.

## **Resumé in het Engels**

The first part of my bachelor thesis focuses on the Catholic Church in the Czech Republic and in the Netherlands. It describes their historical evolutions up to the present in both countries. This first part also contains statistics that summarize number of the Catholics as well as their age and geographical distribution. Subsequently, I am listing the contributing factors that impacted the recent position of the Catholic Church - namely the media, the evolution of the science and the presence of Christian ideology in the politics.

The modern age shifts the attention to “modern” things and this also concerns religion. People begin to be more interested in the Eastern philosophies or in some of the emerging religious groups. I am mentioning the most popular “religions” in the first part of my thesis.

The second part of the thesis is dedicated to the cooperation between the Archbishopric of Olomouc and the diocese of Rotterdam. The first chapter deals with the introductory information about these two units, specifically which institutions belong to their authorities and which dioceses and parishes belong to them. The remaining chapters describe the reasons why the two institutions decide to work together, how and when the cooperation began and who the stakeholders were. I also describe the joint activities and show those that survived until today.

The last chapter details the oldest and the longest-lasting program of the cooperation, which is the cooperation between the youth from the parishes of Sassenheim and Otrokovice.

## **Annotatie**

**Jméno:** Marie Antonie Hubáčková

**Název katedry a fakulty:** Katedra nederlandistiky FF UP v Olomouci

**Název bakalářské práce:** Arcibiskupství v Olomouci, biskupství Rotterdam a jejich vzájemná spolupráce

**Vedoucí diplomové práce:** Doc. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt.

**Počet znaků:** 80.777

**Počet příloh:** 7

**Klíčová slova:** katolická církev, spolupráce, křesťanství, arcibiskupství v Olomouci, biskupství Rotterdam

**Krátká charakteristika:** Tato práce se zabývá vývojem katolické církve v Nizozemsku a v České republice, tedy od samých počátků až do dnešní doby. Dále práce mapuje vzájemnou spolupráci mezi arcibiskupstvím v Olomouci a biskupstvím Rotterdam od prvotní myšlenky spolupráce až dodnes, jakou má spolupráce formu, kdo ji začal a proč. Dále práce poukazuje na to, zda je víra pro dnešního člověka důležitá a jaký k ní má mladý člověk moderní společnosti postoj.